

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Horisori nefrancați nu se primește. — Manuscrise nu se retrimit.

INSERATE
se primesc la Administrațiunea în Brașov și la următoarele
BIBLIOTECI de ANUNȚURI:
în Viena: la N. Dukas Nachf.,
Ruz. Angenfeld & Emeric Lesner,
Heinrich Schalek, A. Oppelk Nachf. Anton Oppelk.
în Budapesta: la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iustin Leopold (VII Erzsébet-körut).

PREȚUL INSERȚIUNILOR:
o seriă garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. — Publicări mai dese după tarife și învoială. — RECLAME pe pagina 8-a o seriă 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

(Număr de Duminică 2).

„GAZETA“ iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Anstro-Ungaria:
Pe un an 24 oor., pe șase luni 12 oor., pe trei luni 6 oor.
N-rii de Duminică 2 ș. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 francoi, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 francoi.
Se primumă la toate oficiile poștale din țară și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare, Târgul Inului Nr. 30, erașu I.: Pe un an 20 oor., pe șase luni 10 oor., pe trei luni 5 oor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 oor., pe șase luni 12 oor., pe trei luni 6 oor. — Un exemplar 10 bani. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 10. — Anul LXV.

Brașov, Duminică 13 (26) Ianuarie.

1902.

O aniversare.

1892—1902.

Etă că și trecură de ce an, de când s'a ținut acea conferență a reprezentanților alegătorilor noștri, în care s'a fost hotărât „așternerea fără amânare a unui memorandum la coronă“.

Miercuria trecută 9 (22) Ianuarie a. c. a fost a de cea aniversare a acestei conferențe, dela care se datază o întorsătură în viața noastră politică și de partid.

Fost'a acesta întorsătură spre mai bine ori spre mai rău? Ori pôte au avut deopotrivă și părți bune și părți rele pentru noi?

Nu vom vorbi de rezultatele politice ale pasului întreprins cu memorandumul. Scie ori și cine, că ele numai favorabile n'au fost. În momentul însă, când la aniversarea de de ce an aruncăm o privire peste acest period din viața poporului nostru, nu putem să nu ne înfățișăm starea interioară de-atunci a partidului nostru național și se-o asemănăm cu starea de astăzi.

Incât pentru neajunsurile și suferințele nouă, ce le erau încă ursite, Români din Ardeal, Bănăț și Tera unгурescă, fusese prin veacuri destul de oțeliți pentru a-le pute suportă. Dér pentru a străbate, în vremile aceste de mari ispite, prin nouă încercări, fără slăbirea curagiului și a credinței în viitor și fără de nici o scădere sufletescă, ei aveau lipsă de ceva mai mult decât de forța de rezistență fizică, aveau necesitate de acel puternic moral național, pe care ne-am dat a-l înfățișa și exprima prin cuvintele *solidaritate națională*.

De am fost mai mult s'eu mai puțin lămuriți asupra cutării probleme în viața și luptele noastre politice, de am înțeles unii mai bine, alții pôte mai greșit chiamarea noastră românească — una trebuie să o concedă însă ori și cine, că forța partidului nostru național, mai ales de când la 1881 s'au grupat sub stégul lui toți Români din țările aceste, a fost solidaritatea față cu

asupritorii comuni și buna înțelegere înăuntru.

Cine ar fi cređut, că tocmai cestiunea memoriului, care trebuia să unescă pe toți mai mult ca ori și când și care, după natura ei chiar; reclama o unanimă și resolută procedere, va aduce o adencă turburare în legăturile frăției și solidarității noastre și va deveni un isvor de intrigă și de certe deplorable în sinul partidului nostru național?

Și totuși așa a fost!

La conferența din 20—22 Ianuarie 1892 matadorii acelu „grup“, care deja c'un an înainte agitase cestiunea memoriului într'un mod cu totul necuviincios, pentru-ca cu ajutorul ei să ajungă la cărma partidului și să exploateze așa đisa „acțiune a memorandumului“ în favorul lor, nu s'au sfiit a amenința, că vor face scisiune în adunare, decă nuse va vota propunerea lor cu privire la „neamănata“ așternere a memorandumului.

Astfel au reușit cu propunerea, dér din momentul acela s'a s'evărșit fatala întorsătură în raporturile interioare ale partidului nostru național. Cei-ce au isbutit, se considerau ca invingători și în îngâmfarea lor își arogau chiar dreptul de a suspiționa și calumnia pe ceilalți, cari ținând cu tăria la principii, în privința modului de procedere erau mai precauți și mai prevădători, bine sciind că un pas greșit în politică nu se pôte repara adeseori nici în decii de ani.

Astăzi ceea-ce s'a petrecut la 23 Ianuarie 1892 și după aceea aparține istoriei, care va avé să judece în mod nepărtinitor.

Pentru acuma, după de ce an, credem a fi în drept a constata, că păcatul ce s'a comis prin v'eriarea nesincerității, a intrigei și a suspiționării meschine între frați s'a răsunat într'un mod, cum nici cei mai pesimiști nu s'ar fi putut aștepta.

Nu ranele, ce le-am primit dela dușmani, în invălmășela luptei, ci ranele, ceni-le-au causat meschinăriile unora, cari au ajuns în timpuri cri-

tice în comitetul diriguitor al partidului și au ajuns a avé o înrîurintă însemnată asupra acțiunii lui, au produs trista situațiune interioară de ađi, ele au dat naștere neîncrederii, ce băntuie ađi între noi.

Incă nici n'a fost pornit memorandumul și focul clevețirilor și al neîncrederii între frați ardea deja în flăcări.

Atunci organul nostru a fost, care și-a ridicat glasul pentru o frățescă, dér serioasă admoniare scriind: „Poporul nostru este politicesce încă prea puțin dezvoltat... și pe lângă acesta este mult asuprit...“

„În această stare singurul lui razim, în grelele sale lupte, este și rămâne moralul, ce-l susține într'in-sul marele ideal al solidarității naționale, acel „uniți-v' în cuget, uniți-v' în simțiri“, ce l'a redeșteptat pentru viața și lupta politică-națională“.

„Dărmați acest ideal, luați poporul nostru credința în acest talisman al sfinteii legături dintre frați, sguduți întrinsul speranța și încrederea în stăruințele sincere frățesci pentru binele neamului ale fiilor săi luminați, și nu veți mai avé popor românesc, care se fiă gata a jertfi până și viața pentru drept și libertate, nu veți mai pute restabili solidaritatea în sinul lui nici cu nouă sute nouă-deci și nouă de memorande“!

Tot atunci, adenc îngrijați de urmările relelor porniri de la 1891—2, am đis:

„Astăzi este cestiunea memoriului, în dosul căreia s'ascund uneltirile stricaciöse, cari rod la rădăcina solidarității noastre naționale, m'ane va veni alta la rând și în loc de organizațiã vom avé anarchiã, în loc de solidaritate — desbinările strămoșesci“...

Fost'au justificate aceste îngrijiri ori nu? S'eu privim în jur și se judecăm.

Ca diriguitorul destinelor poporelor să întorcă erăși spre dreapta cărare cugetele tuturor Românilor,

pentru acesta îi trimitem fierbintea noastră rugă la aniversarea de față!

Revista politică.

În ședința de alaltă-eri a dietei ungare s'a făcut desbaterea pe paragrafi a proiectului despre *casierile comitatense*. Scim, că desbaterea proiectului se amânase din cauză că ministru-președinte Coloman Szell fiind bolnav, nu pute să ia parte la desbatere. El reîntorcându-se din Viena la Budapesta, desbaterea urmă îndată. Discusiunea a fost scurtă și proiectul f'u primit. Mai rămâne să i-se dea sancțiunea, ca să între în putere de lege.

Incurând se va incepe *desbaterea budgetară* în camera ungară. Cu ocaziunea acesta scrie „Bud. Tagbl.“, va lua cuvântul și unul dintre deputații slovaci naționaliști și va desfășura poziția și programul soților săi de principii.—Atâtea lucruri contradicțore s'au đis și s'au scris deja despre cei patru deputați slovaci, încât este în adevăr timpul să ađim odată din gura lor, care este crezul lor politic și cum voiesc a procede față cu dieta în apărarea lui și a intereselor culturale slovace — căci de cele politice abia credem să p'otă fi vorba deocamdată, deși s'asigură, că Slovaci vor pretinde respectarea legii naționalităților. Dela a pretinde până la a dobândi, este însă un pas mare.

După o pauză de cinci đile, *congresul pentru autonomia catolică* a continuat în ședința de Joi discusiunea asupra proiectului comisiei de 27. Înainte de ordinea de đ, delegatul *Horanszky* — care f'u aspru combătut de episcopul Mailath pentru-că într'o vorbire a lui cerea prefacerea tuturor școlilor confesionale în școle de stat — a luat cuvântul, ca să se esplice. El đise, că nu negă drepturile bisericeii de a-și susține școle medii. Episcopul *Mailath* i-a

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Unui vis...

Vis ce te-am purtat în suflet
anî de sbucium și de trudă
Ți-a venit și ție rëndul
s'eu ngenunchi sub sörtea crudă
Și se pleci pribeag în lume
colindând ca cerșetor,
S'eu implorî o desmierdare,
un cuvînt mângăetor!...

M'eu despart plângend de tine...
mi-ai fost scump, căci mi-ai fost viu
Prin pustiul vieții mele
mi-ai fost radă prin pustiul...
— De'nzadar mai bați la pörta
inimilor impietrite...
Morî mai bine..., lumea dörme...,
pörțile sunt zăvorite.

Veturio.

Cosașul.

De prin zori mereu cosesce
Și e greu, că erba-i desă
Deci mai stă, mai dă pe cösă
Și la dulcea lui frumösă
Se gândesce.

Printre brazdele verđie
Trece Nuța sufulcată,
Decât ea mai mândră fată
N'a mai fost în sat vr'odată,
S'eu se scie.

...E miros de f'en pe deluri,
Și prin aer se strecöră
Glasurile de cocöră
Er vuetul dela möră
Piere 'n valuri.

Nu mai bate cösă. Ce-i?
Cei-ce légă 'n vale snopii
Rid, și semne-și fac cu ochii
Bată-i sfânta slujb'a popii
Multu's rei!

— Ședî!.. Mai lasă!.. Ce-i și asta?..
Fii cuminte!.. Ne au v'edut...
— Ei, ș'apoi? Eu ast'am vrut,
Ca să vadă că-mi sărut
Nevasta.

Maria Cioban.

Domnu Notarăș.

Numai Gagia i-a đis odată „jupân Notarăș“, tocmai când era comitetul adunat. O păți rău cietul; după-ce l'a suduit notarășul — avea obiceiul dela Vanghelie'n sus — l'a dat pe ușa afară, încât bietul Gagia ghem s'a făcut sub pörtă.

— „Da io's jupân, mă Gagio?!“
Asta-i asta. Gagia încă era nume de batjocură și b'etrănu se cătrănia rău, când îi diceai așa.

N'a fost destul atât. Nu vrea să-iese din minte, că tocmai Gagia l'a bl'mat așa de al dracului înainte întregului comitet, și aștepta ocaziunea să-și răsbune. Așa o batjocură! El, care a *absolvat* — pe vremile acele era lucru mare — cu emi-

nență, el care scie nemțesce, ca solgăbirăul, să fie astfel batjocurit? Și din partea cui? — a lui Gagia.

— N'eu las', că te cos io — Vanghelia ta...

Și i-a venit rëndul. Comitetul și satu întreg au eșit la măsurarea câmpului. Domnu Notarăș striga ca un taur:

— „Pune mei lanțul din George Vraciu până 'n Gagia.“

Gagia l'ngă el.

— „Io Gagia?!“

Lui Domnu i-a fost destul atâtea, și nevoind a mai întinde vorba:

— „N'am dis, mei bade“.

— „Ba ai đis.“

— „Ba n'am đis.“

— „Ba ai đis“.

— „N'eu, Gagia să fi“, đise cătrănit în timp ce comitetul și ómenii se prăpădeau de ris.

De atunci nimeni nu i-a mai đis notarășului „jupâne“.

Era de alt-cum domnu, un om tare bun la inimă. Nu i-ar fi făcut cui-va vre-un

răspuns îndată apărând cu energie drepturile bisericii asupra școlilor și învățământului — *Simonyi-Semadam* întreabă, că ce se va întâmpla, dacă congresul va respinge proiectul comisiunii de 27. Oratorul combătut și el energic pe *Horanszky*. Tot așa contele *Zichy* *Vladimir* și *Györfi* *Gyula*. Br. *Josika* *Samuel* făcând propunerea, ca congresul să primescă proiectul de rezoluțiune al majorității comisiunii de 27 dimpreună cu motivările, și presidiul să fie rugat, ca hotărârea acésta și procesul verbal să se așternă coróniei spre luare la cunoștință.

Erăși s'au pornit sfirlezele șoviniste să dea alarma, că „se prăpădesc Secuții”. Un deputat din dieta din Peșta a publicat dăilele acesteia o broșură, în care se plânge de pustiirea Secuilor și de acțiunea României în contra imigrărilor. Autorul broșurei (Dr. *Sebess Dénes*) înșiră tradițiile Secuilor și Românilor ca factori politici, uniunea Ardelului cu țera ungerescă și efectele ei, situația Românilor dinainte și după pact, importanța politică a Secuilor, războiul vamal dintre România și Ungaria, politica economică română etc. și spune câte de câte, er la urmă trage concluziunea, că deore-ce emigrarea Secuilor în România s'a îngreunat și ei nu mai pot să câștige ca până acum, *cestiunea secuică* e foarte actuală. — Tote de giaba, dice o foie din Peșta. În zadar se plâng Maghiarii, cât timp vorbele nu vor fi înlocuite cu fapte.

Săptămâna acésta s'a vorbit erăși mult despre războiul din Africa de-sud din incidentul unui discurs, ce l'a ținut ministrul coloniilor engleze *Chamberlain* în parlamentul din Londra. *Chamberlain* a făcut o propunere, după care guvernul se declară gata de a-se ocupa cu cestiunea păcii, dacă Burii vor recunoșce, că sunt națiune invinsă. Englesii vor da Burilor cea mai largă amnestie, dacă pacea se va restabili. Curios însă, că *Chamberlain* nu crede, că pacea se va pute încheia prin *Kruger*, *Steyn* și *Schalkburger*, ba nici cu *Botha* și *Dewett* n'ar pute să facă trebă. Cu cine atunci se încheie Englesii pacea?

Drept răspuns la vorbirea lui *Chamberlain* bătrânul *Kruger* a declarat prin foile din Olanda, că Burii nu vor face pace, decât dându-li-se *deplina independență* a republicelor, adecă să se restituască starea dinainte de război.

Intr'aceea se anunță din Africa de-Sud, că generalul bur *Delarey* a prins pe generalul engles *Carrington* și întreg statul său major, care se afla cu trupele la pola munților *Magalies*. La *Lindiquespruit* 150 de Burii au suprins de-asemena pe câți-va Englesi și i-au silit să se predea. Sunt lupte și ciocniri mici acestea, dér din ele se vede, că Burii totuși nu sunt de perit, cum dice *Chamberlain*. Vorba ceea: dacă nu cură, picură.

Potopul jidovesc.

Ómenii gânditori stau uimiți vedând progresul și influența cea mare, ce și-au acaparato jidovii în timpurile din urmă.

În Franța, Germania, Austria se află bancherii cei mari jidovi, cari dau împrumuturi de milioane țerilor, cari au nevoie de împrumut. Și care țera n'are aji nevoie de împrumut, sciut fiind, că toate sunt confundate în datorii până în urechi.

Tot în țerile sus amintite sunt gazetarii jidovi, cari diriguiesc opinia publică și îi învață pe ómenii, ce să credă și ce să facă în anumite cestiuni.

Fiii neamului lui Israel au aji scaune în parlamenturile țerilor, ba s'au cocoțat până chiar și în fotoliurile ministeriale în unele țeri.

Comerțul și industria, fabricile cele mari, ba și proprietatea de pământ a început să treacă în mâinile lor, er poporele creștine, cari în timpuri de războie își apără patria cu sângele lor și în timpuri de pace o susțin cu sudorile și avutul lor, ajung încetul cu încetul într'un fel de robie modernă, în care jidovul este stăpânul atot puternic.

Nu este vorba însă acuma de puter-nicii bancheri și fabricanți și diariști jidovi din Apusul Europei, ci de potopul de jidovi polonesi și rusesi, cari și-au luat cursul spre țerile noastre.

În Rusia sunt aproape 6 milioane de jidovi, dér guvernul rusesc îi ține în frâu și nu-i lasă să se așede unde vor ei, așa că în Rusia sunt vr'o 60 de guvernamente, unde se caută cu lumina și nu vei găsi un singur jidov, și alte decî de guvernamente, unde se află un procent foarte neînsemnat de jidovi.

Chiar și acolo, unde au dreptul a-se aședa, nu se pot aședa pe la sate, ci numai pe la orașe.

Astfel stând lucrurile, este evident, că jidovii din Rusia caută a eși de acolo și a-se aședa în alte țeri unde se pot bucura de o mai mare libertate.

Pe de altă parte jidovii polonesi de prin Galiția, înmulțindu-se din cale afară, nu mai au ce råde în țera lor și au început să se strecóre și ei prin țerile vecine.

Aceste țeri vecine sunt România și Ungaria.

În privința potopului jidovesc, ce se revarsă în Ungaria, este interesant a sci, ce scrie diaristul maghiar *Bartha Miklos* în „*Magyarország*”:

„Ori încotrău ne aruncăm privirile — dice *Bartha* — vedem, că se sporesc în mod bă-tător la ochi. N'am în mâinile mele vr'o statistică în privința acésta, dér ved eu ce ved. În *Bistrița*, *Deșiu*, *Șimleu*, *Satmariu*, *Clușiu* se plânge totă lumea de acest potop. De unde vin, ce caută, din ce trăsesc — nimeni nu se întreabă. Eri încă nu era nici o figură cu caftan, astăzi sunt doi, trei, poimâne vedem cincîspre-șcece. Orașul *Miskolcz* e țin. *Szolnok*, *Csongrad*, *Szentes*, *Seghedin* s'au dovedit a fi pământuri grase pentru a-și face acolo cuiburi”.

„Este curios — continuă *Bartha* — că în potrița epizootiei, a bólelor de vite ne apărăm vitele. Și acésta este numai o cestiune economică. Dér în potrița jidovilor rusesi și polonesi nu ne apărăm poporele patriei, cu tóte că acésta este nu numai cestiune economică, ci și morală și culturală. Totă lumea scie, că acești invasori țin morțiș la obiceiurile lor. Faptele lor, hrana lor, modul lor de cugetare, imbrăcămintea lor o prescrie religia lor tradițională. Și Ungaria primesce și adăpostesce cu sutele de mii aceste elemente incapabile de cultură. Și le adăpostesce printre straturile poporului, ca să le ruineze. Și toți sunt la fel, nici unul nu se deosebesce de celălalt. Ocupațiunea lor este cămătăria de bani, cămătăria de marfe, cămătăria de cărciume. La nevoie înșelă, falsifică și fac pe gazdele de hoți. Nu se conformeză obiceiurilor noastre, de moravurile noastre, își bat joc, limba nu ni-o vorbesc, în corpul națiunii nu se contopesc. O primejdie colosală este pentru patria noastră acest potop.”

Ceea-ce scrie *Bartha* despre potopul jidovesc, care se revarsă în Ungaria, se pôte dice și despre țera românescă.

Înainte de asta cu cincî-deci de ani, numărul jidovilor în România, chiar și în părțile moldovene, era neînsemnat. Astăzi orașele din Moldova sunt copleșite. În Iași, fosta capitală a Moldovei, numărul jidovilor este mai mare, decât al Românilor și același lucru se pôte dice mai despre tóte orașele moldovenesci. Ei sunt stăpâni pe comerț și pe industrie, er grăul cel renumit al țerii românesci, produs prin munca și hărnicia Românului, cine îl vinde și cine profită de prețul lui, decât tot jidanul?

Drepturi politice, adevărat, că până acuma nu au în țera românescă, decât un număr restrîns de jidovi, dér tóte sforțările lor sunt îndreptate acuma spre dobândirea acestor drepturi.

Bărbații dela cărma țerii, vedând primejdia, caută a îngrădi drepturile poporului băstinaș cu legi orocotitoare.

În curând se va aduce în desbaterea parlamentului român legea poliției rurale, în care se cuprinde înțelepă dispoziție, că

în comunele rurale străinii (jidovii) n'au dreptul a se stabili.

Ceea-ce cuprinde acest proiect de lege este numai consfințirea dreptului, care a esistat și până acuma și cu tóte acestea mai dăilele trecute tóte diarele jidovesci din Europa erau pline de lamentări, că în țera românescă se proiectează legi, cari ar fi în contradicere cu hotărârile congresului din Berlin.

Și cu tóte acestea cea mai elementară datorie a tuturor guvernelor ar fi să se apere țera de invasiuni străine, ori cât ar sbiera diarele jidovesci.

Bartha Miklos în amintitul său articol laudă dispoziția proiectului de lege românesc și face aspre imputări guvernului ungar, că nu se gândesce și el la apărarea patriei.

O...

Din România.

Joi, în 10 Ianuarie st. v., s'au redeschis camerele române după vacanțele sărbătorilor.

În camera deputaților d. Dim. *Sturdza*, ministru-președinte, dă cetire decretului regal pentru primirea demisiunii ministrului de finance *G. D. Pallade*, numirea d-lui *Sturdza* ca ministru de finance, păstrând președința consiliului și interimul ministeriului de război și însărcinarea d-lui *I. C. Brătianu*, ministru lucrărilor publice, cu interimul ministeriului afacerilor străine.

Ministru-președinte a însoțit cetirea decretului cu-o scurtă cuvântare, în care a dîs, că schimbarea în minister anunțată nu schimbă în nimic programul guvernului. D-l *Pallade*, după o muncă ostentivă, a simțit nevoie de odihnă pentru cât-va timp.

Ca și înainte guvernul va fi condus și în viitor de aceleași principii: consolidarea finanțelor țerii și a creditului statului. El a asigurat echilibrul în bugetul statului, la care a ajuns prin restrîngerea cheltuielilor și aducerea ordinei într'ensele. Tot pe calea acésta va pași înainte în convingerea, că camera îi va da tot ajutorul necesar.

Cu privire la motivele demisiunii ministrului de finance *Pallade*, circulă diferite versiuni. Cum-că s'ar fi retras numai pentru a odihni după atâta muncă intensă, nu crede nimeni.

Unii susțin, că cauza retragerii este legea pentru suprimarea taxei de esport asupra zahărului, pe care guvernul, în urma reclamațiunilor unui stat străin, se vede necesitat a-o retrage. Alții cred, că s'au ivit neînțelegeri grave între d. *Pallade* și ministrul lucrărilor publice *Ionel Brătianu* în privința alcătuirii bugetului. Acesta din urmă să fi refuzat de-a reduce bugetul căilor ferate și să fi rămas învinge-

rău, Dómne apără. Avea însă două scăderi: îi plăcea glaja și nu-i plăcea ordinea.

Ca să-i rămână mai mult timp pentru lucrul dintăi și să aibă și un sprijin pentru al doilea, și-a luat un scriitor.

Și ce constatare a făcut la o lună de dăle?

Că scriitorul acesta suferă de aceleași scăderi, numai că în grad mai mare, adecă: îi place glaja și mai tare, er ordinea nu-i place de loc.

Să fiți văduț apoi cântălarie.

Chei la ușă nu mai erau. Notariu cu scriitoriu erau pururea în vecini în crîșmă, unde își aveau băiatul lor și glaja lor, și făceau politică despre — *virtutea romană*. De măturat nimic, actele oficiose zăceau pe sub dulapuri, er în locurile lor erau sticle peste sticle — ca într'o sticlărie; apoi câte o bucată de pită uscată, câte un dărab de slănină mai rămăneau uitate prin puiețele arhivei.

Erau stricate și scóbele ușilor, de nu să mai nici închideau, și fiind ușile pururea deschise, hoțul de *Cirică*, un om al dracului,

— care nu se spăria nici de a pipăi câte odată buzunarele domnului notarăș, — era învățat în cântălarie.

— „Măi, ce tot cauți tu aici” dise Domnu când da peste *Cirică* singur în cântălarie.

— „Caut mucerii de țigări” dicea cu multă smerenie, pe când ochii îi rideau de bună-credința domnului notarăș.

— „Ce să facem cu asta?” întreabă într'o dî pe scriitoriu, vedând că de câte ori vizitează *Cirică* cântălarie, nici slănină, nici ulei prin glăjuțe nu mai rămăne.

— „Să-l punem pe el pîrgariu; atunci va fi răspundător de tot ce pierd din cântălarie.”

Metoda acésta de a scăpa de hoți, să practica de-alt-cum și în alte părți. Porumbelenii erau cei mai vestiți hoți de cai, tremurau satele, când colo în primăvară răsunau cântecele lor haiducesci:

De-ar veni luna lui Mai,
Să mă fac stăvar la cai,
Să fur calul Sasului
Din funduș grajdului.

Pe care l'a furat, apoi furat era. Până-i hău nu-l mai aflai. Satele, ca să se asigure, au rugat pe căpetenia lor, să ia caii în arândă. Ori-ce cal se fură, să-l plătescă el. În felul acesta scoteau hoții de *Porumbeleni* câte 12000 fl. la an, taxă de asigurare în contra furatului. Venit bun ar fi și astăzi, dacă nu ar fi băgat împărăția o cétă de jendari în cóstele lor, cari i-au cam stempărat, așa că astăzi un hoț de meserie își blastemă dăilele, vedând, că și pentru un puț de găină te pórta prin temnițe și hoțul de păgubaș nu mai vine la tine să te imbie cu bani, decât-i vei aduce calul, ci plăcă la jendarmerie.

Astăzi furăturile se restrîng la câte o slănină, câte un sac de grău, lână, fuióre și alte lucruri deșositoare pentru un hoț cum se cade.

Între acești din urmă era și *Cirică*.

Ca să se scape de el, ómenii l'au ales bótcr pe felelat. Ori-ce pierd, plătesce. De atunci își poți lăsa creștaru în uliță.

Nóptea era în slujbă și ziua, cum dice, s'a învățat la mucerii de țigări și alte lucruri în cântălarie.

Domnu notarăș l'a pus pîrgariu.

— „Nó mai fură” dicea bietul *Cirică* necăjit. Gândindu-și însă, că el numai peste cântălarie e pus nu și peste buzunarul domnului, unde își avea crișarașii puțin și tábacul — s'a liniștit.

Din ciasul acela tábac n'a mai cumpărat cât a stat pîrgariu.

Aceștia trei duceau destinele satului. Adecă vorba vine, mai era cine-va — cățeaua vecinului. Trebuie să știți, că și animalul acesta se socotea între personalul din cântălarie. Și étă cum:

Era proprietatea vecinului de peste uliță, dela care își avea dreptul de existență și bătaia la fel, când se potrieva. Bătaie mănca, ca să nu-și uite, că cine îi este stăpânul. De cost avea să se îngrijescă cățeaua însa-și. Să înțelege, că la început i-a mers tare bine. A cutreerat șopurile și ferdetele vecinilor și n'a mai lăsat un ou. Până ce au prins ómenii de veste, n'au mai avut cu ce să-și pună o cloacă. Apoi las'o în pace, de nu-i făceau primiri ca unui

tor față cu Pallade în consiliul de miniștri.

„Adevărul“ publică o convorbire, ce a avut-o un redactor al său c'un fruntaș liberal. Acesta a afirmat, că retragerea ministrului de finance, s'a făcut în înțelegere cu d-l Sturdza și că mai târziu Pallade își va recupa postul.

„Epoca“ e informată, că cesiunea zahărului n'are nici o legătură cu demisiunea lui Pallade, că acesta reprezintă o grupare, care cere remanierea ministerului și că retragerea sa implică în sine o crasă ministerială, care va izbucni în consfătuirea majorităților.

Unii mai cred, că se va face o remaniere a cabinetului și că ar fi vorba de intrarea în cabinet a d-lor Ferechide (externe), Lascar (interne și domenii) și Costinescu (finance).

Ioan Heliade Rădulescu.

E un veac astăzi, de când apărură pe lume, în vechia cetate domnescă Tirgoviște, un luceafăr al nemului, copilul lui Ilie Rădulescu, căpitan de poteră.

Nu mă încumet să dau o iconă a vieții lui Heliade: viața lui a fost prea încărcată de fapte, cari interesează nemul, încât ea se amestecă cu istoria deșteptării naționale și umple o parte însemnată a vechiului trecut. Dau aici numai o scurtă schiță și câte-va impresii.

Fie-care din noi este ceea-ce l'a făcut natura și mediul unde și-a petrecut copilăria și tinerețea. Pentru Heliade, mediul a fost sărac, natura însă foarte darnică.

O organizare cerebrală excepțional de fericită este nota caracteristică a omului cu care se mândrește țera. Mentea lui, fără de astempăr, căuta în toate părțile impresii, le combina repede în laboratorul creierilor și le transmitea așa cum vrea dânsul, în prosă ori în versuri, la o sumedenie de admiratori, cari așteptau dela Heliade hrana intelectuală. Și în acest organism fericit, funcționa cu putere celula românească.

Părinții îl dau la școlă grecă din localitate — singura școlă din Tirgoviște (școlă românească nu era pe nicăiri în țară.) Băiatul însă nu simte nici o plăcere pentru cartea grecească și urește pe dascălul grec; în loc de a se duce la școlă, el se ascundea în podul casei, unde învăța singur să citească după „Alexandrie“, er când era dus cu sila la dascăl, făcea numai poezie grecească, până-ce a fost gonit din școlă. Amărit, că nu poate să facă om cu carte din Heliade, tată-său îl dă la o lipscănie, ca să învețe practica negoțului. Nici

aici nu putu să stea băiatul; pierdând vremea numai cu cetitul, nu se interesa de loc de mușterii, er când trebuia să le desfășoare marfa, le spunea, că e prostă și nu face atâtea parale. Stăpănu-său, deși rudă, îi trase o sfântă de bătaie și îl goni din prăvălie.

Vedând, că nici cu negustoria n'o scote la cale, părinții se hotărăsc să-i facă pe poftă și îl duc la școlă românească din București, unde fusese așezat ca încercare Gheorge Lazar de câți-va boeri, fermecați de entuziasmul dascălului din Ardeal.

Aci își găsește Heliade atmosfera prielnică sufletului său. Cu o lăcomie, ce nu se mai sătura, tinărul învăță tot ce putea să-i arate Lazăr, se entuziasmează de frumusețea graiului românesc, se convinge, că în limba noastră se poate propune ori-ce știință fie gramatică, fie matematică, fie chiar filosofie, și succede dascălului său în chiliele dela stântu Sava, când Lazar bolnav se întorce la satul său din Ardeal pentru a închide ochii în mijlocul familiei.

De acum puterea de muncă a lui Heliade se manifestă cu o imbelșugare uimitoare și se răspândește pe o suprafață foarte întinsă în toate direcțiile cugetării omenesci. Prin muncă, Heliade cucerește mintea și inima contemporanilor săi, urcă repede înălțimile literare și politice și domină cugetarea românească.

Pe urmașul entusiast al lui Lazăr, îl întâlnim autor și traducător de cărți didactice¹⁾, popularizator al scrierilor literare străine²⁾, un puternic prosator, semnalându-se în toate genurile literare cum și în propaganda ideilor naționale, pentru a interesa Europa de poporul român și pentru a scăpa țera de protectoratul rusesc, un poet ce înfruntă dificultățile artei și se plimbă ca un maestru prin grădina muselor, oferindu-ne în periodicile sale³⁾ modele străine și lucrări originale în toate manifestările genului liric și celui epic, delectându-ne cu fabula și mișcându-ne cu satira.

Participarea sa energică în lupta sa politică de pe acele vremuri, când se plătea cu viața actele de îndră-

¹⁾ Gramatica română. — Prescurtare de gramatică limbii Română-Italiană. — Paralelism între limba română și italiană. — Vocabular de vorbe străine în limba română — Biblia sacră. — Prescurtare din Istoria Românilor. — Abecedar. — Lectura și lecțiuni preparatorii. — Curs de poezie generală. — Aritmetică.

²⁾ Lamartine, Voltaire, Molière, Dumas, Chateaubriand; Guizot, Lord Byron, Dante Alighieri, Torquato Tasso, Cervantes, etc.

³⁾ Curierul român (1828—1848); — Gazeta Teatrului (1836); — Curierul de Ambe Sexe (1836—1848); — Equilibru între antitese (1859—1869).

nélă, l'a ridicat, în 1848, la locotenentă domnescă.

După ce mișcarea revoluționară a fost năbușită de ocupațiunea rusă și turcească, Heliade apucă, împreună cu alți patrioți, drumul dureros al exilului, fără a părăsi însă ceea-ce el numea o datorie sfântă, munca pentru țară. În cei 11 ani de pribegie, el a servit cauza patriei, prin colaborațiune în gazetele străine, prin memorii adresate cabinetelor europene, prin broșuri asupra situațiunii și aspirațiunilor Românilor.*) Er când politica îi mai da răgaz, el continua, la Paris ori în insula Chio, studiile sale istorice și literare și îmbogăția publicistica națională cu diverse scrieri, ce interesau cugetarea românească.

Când se întorse în țară, la 1859, Heliade cu o nouă vigore reluă activitatea sa literară și politică în mijlocul atâtor admiratori, cari se mândreau de a fi primiți în intimitatea lui.

Acastă activitate l'a dus pe vechiul profesor în Eforia școlilor, pe reformatorul limbii și creatorul unui nou sistem ortografic, în Academia română, pe adversarul politiceii dictatoriale a lui Cuza-Vodă în parlament.

După o muncă atât de variată și estra-ordinar de abundentă, în toate genurile poeziei și ale prosei, după ce deșteptase conștiința de neam în conștiințele săi și urcase pe culmile gândirii mințile setose de lumină, bătrânul se stinse în vîrstă de 70 ani, mulțumind lui Dumnezeu, că vede țera lui mărită prin unire, scăpată de vijeliile Nordului prin întemeierea dinastiei de Hohenzollern și mergând înainte pe căile civilizațiunii.

Acesta a fost omul căruia generația trecută recunoscătoare pentru serviciile aduse limbii și cugetării românești, pentru puternica lui propagandă literară, pe nisce vremuri de întunec al minții și chiar al conștiinței naționale, i-a dat numele de părinte al literaturii române er națiunea i-a ridicat, chiar pe locul unde Heliade a continuat cu credință misiunea lui Lazăr, o statuă de marmoră.

Dér monumentul cel mai traianic și l'a ridicat însuși Heliade prin vasta lui activitate. Tineretul din școlă rămâne în admirațiune pentru

*) Memoriile justificative a revoluțiunii române dela 1848, adresate Austriei, Franciei, Prusiei și Turciei (Paris, 1851); — Suvenirile și impresiunile unui proscris (Paris, 1850); — Protectoratul Țarului (Paris, 1850); — O Dacie cazacă și o Românie Turco-filă (Paris, 1851).

lupta lui Heliade în contra slavonismelor, ce ne copleșeau limba și pentru modelele literare din această epocă de regenerare mintală.

În această admirațiune, ce se eternisează prin școlă, stă răsplata acestei mărețe figuri din veacul al XIX.

Laurian.

Sprrijinirea pressei române.

Am vorbit altă-dată în colónele Țarului nostru despre indolența publicului român întru sprrijinirea pressei române.

Scriitorul acestor rânduri a avut ocaziunea a se convinge, că în multe părți locuite de Români, nu se vede cu anii întregi un singur număr dintr'o gazetă românească.

În schimb însă aproape fie-care preot român este abonat la vr'un Țiar șovinist maghiar, care numai bine nu vorbește despre némul românesc.

În comitatul Solnoc-Dobăca am constatat afară de acesta un lucru, care constituie o nedreptate strigătoare la cer, contra căreia ar trebui să protesteze membrii români în congregația comitatului.

În acel comitat, unde populația convîrșitoare românească contribuie cu 1% la fondurile „Kulturegyletului“ și unde pe vremea lui Banffy, de tristă amintire, s'a ridicat în Deși un teatru maghiar în bună parte din gologanii populației române, se practică pe-o scară întinsă promovarea literaturii maghiare cu bani românești.

Comitatul își are organul său oficial numit „Szolnok-Doboka“, care se dă cu un preț destul de mare (5 fl.), considerând, că apare numai odată pe săptămână și fie-care comună este obligată a-l abona din lada satului.

Afară de acesta, cu ocaziunea mileniului s'au scos cărți comemorative, impuse a fi cumpărate din oficiu și se scote monografia comitatului, din care până acuma au eșit 4 tomuri (fie-care tom 8 coróne), pe care de asemenea sunt obligate toate comunele a-o cumpăra.

Și ca culme a derisiunii și batjocurii, în aceste cărți, cari își mulțumesc apariția lor numai contribuțiilor făcute din sudorile Românilor, nici nu se vorbește măcar în ton respectuos de poporul român, er încât privesce istoria, de sine se înțelege, că este expusă după teoria șovinistă a lui Réthy, adecă, că de Români în părțile acestea nici nu se pomenia înainte de secolul XII. Așa într'o carte comemorativă apărută cu ocaziunea mileniului se află următoarele cuvinte: „Ceea-ce scrie Anonymul despre luptele Maghiarilor avute cu principii vlahi din Ardeal — sunt povești și fantasii din secolul XII, când lumea nu sciea nimic despre amănuntele ocupării Transilvaniei și

ghinării. O așteptau tot cu glonțu în pușcă. Într'o săptămână ciur i-au făcut pielea.

Vedând, că vecinii nu glumesc, a început a mirosi prin alte locuri după câte ceva de dulce. Așa a ajuns odată în cântălarie, unde de regulă nu era nimeni, s'a suit pe masa de scris, a mirosit prin glaja cu cernelă, a luat puietele de-arândul și unde a aflat ceva bucatură, iute i-a făcut sfîrșitul.

Cirică a observat, că rostul lucrurilor se schimbă și a raportat îndată, ca nu cumva să cadă în vină, dicând însă, că și rachiul de prin glăjuță tot cățeaua îl bea.

Cu cățeaua se începe o nouă eră în istoria cântălariei. Când nu era nimeni, cățeaua trebuia să fie în cântălarie. Nu-ți mai puteai face o rugare, un pășuș, că nu te puteai apropia de cântălarie. Sărea la tine, și-ți părea bine, când îți jertfaia ciorecii și scăpai cel puțin cu pulpule întregi. Comitetu venea la ședințe cu furcă, sape și alte instrumente, că era a dracului de colți.

Fără acești patru, nu-ți poți închipi cântălariea noastră. Dintre toți însă cățeaua se bucura de cele mai multe simpatii, pentru-că se deosebia radical de ceilalți, anume: îi plăcea ordinea și nu-i plăcea glaja.

Dimineta cățeaua era cea dintăiu în picioare și mergea ață în cântălarie, unde domnu notarăș durmia cu picioarele aninate pe un scaun de pe care s'a răsturnat cu capu pe podele și sta cu gura căscată, ca o știucă. Scriitorul era răsturnat pe partea cealaltă. Cum venea cățeaua în cântălarie, lătra una? bună, semn că-i ziua, se se școlă, la ce notarășu sărea oblu în sus și înainte de a mai da cu apă pe ochi, se ducea la crișmă, să-și îmbete mîntea.

— „Trebuie s'o îmbet, că decă nu, se duce dracului și eu rămân — nebun“.

După el eșia scriitorul, apoi venea Cirică, la apariția după porunci, și apoi o mânau înainte.

Cu eșirea lor întra cățeaua în cântălarie.

La amedi éráși se adunau toți. Cățeaua eșia. Domnu notarăș scotea glaja cu

silvoriu, un păhăroiț, o bucată de pâne, le punea pe masă și începeau disputa.

Ba că până în America sunt atăția kilometri, ba că-s mai puțin, er bietul Cirică sta lângă ei și se uita cu ochi lacomi la păharul plin, făcând și el cu capul și afirmativ și negativ. Cățeaua se uita din prag bătând cu cода în dreapta și stânga, Domnu notarăș umplea păharul, îl punea înaintea scriitorului și gesticulau mai departe. Toți erau în picioare.

Cirică își băga mîna pe dedesuptul gesturilor. lua repede paharul, îi da vînt și-l punea gol pe masă, rîdînd și mestecându-se și el în dispută, fără a înțelege ceva. Acum nu sciau care a beut.

— Tu ai beut mă?

— Eu nu, póte tu.

Cirică stringea numai din ochi și zîmbea. Când scoteau darea, de-a dragul se fi fost cu ei. Era boboteză lor. Mergeau tóma, când ferbeau ómenii rachiul cel de prune, apoi dela a decea gazdă încolo nu mai puteau merge. Numai Cirică mai avea atăta putere, căt se duca zălógele pentru

dare până la crișmă, unde pentru 3—4 zloți le lăsa zalog. Dimineta le scotea apoi Domnu notarăș...

Astăzi n'a mai rămas nimeni din toți aceștia. Toți dorm sub câte o cruce de lemn putredă, dér ómenii le păstrează încă pomenirea. Cățeaua a luptat mai mult, dér i-s'au mai scurtat și ei umbletele, căci notarul așa nou e om de masă și sgărcit.

Înainte de ce i-s'a închis ușa cântălariei pentru tot-deuna, a răsbunat cumplit vremile de aur, dér nu le-a putut readuce.

Cum dic, notariul așa nou e om sgărcit, vrea să-și facă avere, umblă îmbrăcat réu, cu o căciulă roșie, unșurósă.

Pe căciula acesta a pus cățeaua odată brânca, când notarul a eșit afară. S'a suit pe pat, a luat'o din cuiu și — petece a făcut'o.

Pentru fapta acesta vecinul ca să nu-l pîrască domnu notariu, i-a dat glonț.

Așa s'a sfîrșit și ultimul din personajul de odinórá al cântălariei.

Max.

umplea golul acesta cu iscodirea de lupte, cari n'au existat“.

Față cu anomalia sprijinirii pressei și a literaturii maghiare cu banii dela Români, trebuie să protestăm, ér bărbății iubitori de neam din acele părți să-și aducă aminte, că pe calea aceasta se prepară încetul cu încetul desnaționalizarea noastră și să-și facă datoria sprijinind presa și literatura românească. L.

SCIRILE DILEI.

12 (25) Ianuarie.

Serbarea unirii principatelor. In 24 Ianuarie st. v. este aniversarea unirii Principatelor române. „Liga culturală“ din Bucuresci a hotărât să serbeze această însemnată și cu mare solemnitate. In scopul acesta au început deja să se facă cele mai estinse pregătiri.

Fundațiunea „Dimitrie Muntean“. Subjudele regesc în pensiuine *Dimitrie Muntean*, înmormântat Marți în cimiteriul bisericii gr.-catolice din Sibiiu, a lăsat spre scopuri culturale și de binefacere 20 mii cor. Din această sumă 4 mii de corone a testat bisericii din Brad (lângă Sibiiu), 4 mii școlii de acolo, ér restul de 12 mii ca fond de stipendii pentru meseriași români, având să fie preferiți la distribuirea stipendiilor cei din Munții-Apuseni.

„Blășenii și craniul lui Petöfi“. „Budapesti Hirlap“ publică sub titlul acesta o notiță, în care-și exprimă satisfacția cu privire la „neesceptionabila lealitate“ cu care blășenii (Metropolit, Consistor și corp profesoral) au pus la dispoziția societății-Petöfi pretinsul craniu al vestitului poet maghiar spre cercetare în institutul antropologic din Budapesta. Doi dintre profesori (Oct. Bonfiniu și Ambr. Chețianu) și directorul gimnasial (Iosif Hossu) au dus craniul la Budapesta, evitând ori-ce senzație. Dér, dice numita foie, s'a aflat un diar din „capitală“ („Magyarság“), care a insultat pe blășeni, afirmând că au dus la Budapesta un craniu falsificat. Delegația blășiană luând asupra-și ofensa, a făcut o declarație prin d-l prof. Chețianu și a publicat-o în „Bud. Hirlap“. In declarația aceasta se spune, că după „Magyarság“ unei părți a maxilei superioare i-s'a dat prin ciselare o formă nefirăscă, ca positura dintelui canin să fie prezentată pe cale măestrită drept semnul cel mai caracteristic al craniului lui Petöfi. D-l Chețianu a rugat pe Dr. Török să declare, că el n'a făcut declarația aceasta corespondentului dela „Magyarság“ Dr. Török a spus numai atât, că golul ce se vede deasupra dintelui canin stâng este o răsătură măestrită. Dr. Török a mai declarat, că n'a dis, că ciselarea e intenționată, prin urmare nu pöte fi vorba despre vr'o înșelăciune sêu mistificare intenționată. — Vorba aceea: fă bine ș'așteptă rău.

Óspeții Țarului. Din Petersburg se vestese, că după scirile răspândite în cercurile curții, călătoria Regelui italian *Victor Emanuel* la Petersburg este definitiv hotărâtă. Regele va sosi la Petersburg în luna Maiu. — Föia bulgară „Vecerna Posta“ scrie, că principele bulgar *Ferdinand* n'a renunțat la ideea de a face o viziță curții imperiale rusești, și în Martie a. c. va sosi la Petersburg.

Fasiunile asupra datoriiilor întabulate pe case ori moșii. Cei-ce plătesc interesele pentru datorii, séu rente întabulate pe case și pământuri ale lor, dobândesc un scădemânt al dării suplimentare, adecă al aruncului după darea de casă și pământ, decât fac în timpul prescriis de lege fasiunile lor asupra acestor datorii întabulate. Fasiunile se pot face până la 31 Ianuarie st. n. 1902 pe blanchete, ce se capătă la toate primăriile (antistiile) comunale și se pot preda în decursul örelor de oficiu provădute cu datele și cu subscrierea de lipsă. La cas de bôlă séu ivindu-se altă piedecă, din pricina căreia cine-va n'a putut preda la timp fasiunea sa, celui îm-

piedecat fi stă în drept a face o cerere de justificare, arătând cauzele, pentru care a fost împiedecat și înaintând fasiunea datoriiilor sale pe imobile încă până la 15 Februarie n. c., tot la primăriile comunale și la perceptoratele orașenesci. Cel-ce n'a înaintat fasiunea sa până la 31 Ian. n., séu n'a justificat întârzierea ei până la 15 Februarie stil nou 1902, pierde avantajul, ce i-l dă legea pe acest an, adecă nu i-se mai scade nimic din darea suplimentară (aruncul) după casă și pământ.

Petrecerea poporală din Brașovul vechiu. In séra de 19 Ianuarie st. n. corul bisericii române gr. or. din Brașovul-vechiu a dat o producțiune împreună cu petrecere poporală în sala hotelului „Central nr. 1“ din localitate. Programul a fost variat și bine executat. Corul de dame, de bărbăți și cel mixt sub abila conducere a d-lui N. Oancea jun. au fost mult aplaudate, ba unele bucăți au trebuit să le repete, căci aplausele nu mai voiau să înceteze. D-șora *Maria Jaliu* s'a distins prin declamarea poeziei „Césul rău“ de V. Alexandri. De asemenea s'au achitat destul de bine și d-l I. Aldea (Din isprăvile lui Păcală) și I. Tampa (Patronul Țiganului) de declamațiunile lor. Atracția principală a seara e format'o însé „Nunta Țărănescă“ de V. Alexandri jucată de următoarele persoane, d-nii D. Tampa, D. Jaliu, C. Voicu, D. Puiu, V. Șincan, I. Onea și de d-șora M. Florea. — D-l Jaliu, în special, a jucat șrolul lui Chir Gaitanis Loghiotatos cu un succes neobișnuit la un diletant. De asemenea relevăm pe d-l Voicu (Moș-Trohin) și pe d-șora M. Florea. — După producțiune a urmat „Călușorul“ și „Bătuta“ executate cu multă precisiune de 13 tineri voinic. S'a încins pe urmă o horă monștră românească la care am luat cu toții parte. Sala abia putea cuprinde numărösul public, ce venise să assiste la petrecere. Venitul era destinat pentru fondul corului dela biserica Sf. Adormiri din Brașovul-vechiu. In tre cei preșenți am remarcat pe părintele Iosif Maximilian din Brașovul-vechiu și Ioan Maximilian din Stupini, pe d-l căpitan Popa, d-l N. Eremias etc. Petrecerea a fost onorată și prin preșența d-lui T. Nica din Bucuresci.

In scopul protejierii industriei din patrie, directorul superior r. u. al învățământului industrial prin ordinul séu Nr. 2392 din 12 Novem. 1901 a dispus, ca școlă specială de industrie de lemn a statului, din Brașov, să dea îndrumări atât publicului cumpărător, cât și industriașilor interesați cu privire la articoli industriali din patrie capabili de concurență. Conform acestui ordin atât publicul cumpărător, cât și industriașii interesați pot căpeta ori-ce informațiuni gratuite relativ la articoli industriali capabili de concurență din patrie, în cancelaria șefului de atelier al școlii speciale de industrie de lemn a statului, din Brașov; în specialitatea mobilărei locuințelor să pun la dispozițiunea publicului cumpărător și industriașilor interesați colecțiunile de modele, de desemnuri și la dorință se pregătesc și planurile de desemnuri corăspundătoare.

Berăria „Gambrinus“ din Bucuresci și Caragiale. Cetitorii noștri vor fi curioși a sci, cum de aducem numele cunoscutului scriitor român și amic al nostru I. L. Caragiale în legătură cu berăria Gambrinus? Anunciul de pe pagina a 8-a le va da deslușirea, că în această berărie de lângă Teatrul Național, s'a introdus escelenta bere de Azuga și că întreg stabilimentul este pus sub direcțiunea d-lui Caragiale, devenind astfel un deosebit punct de atracțiune pentru Români de pretutindenți, cari vizităză capitala României.

Economiile lui Victor Emanuel. Corespondentul din Roma al diarului „Giornale di Sicilia“ publică o scire sensațională despre spiritul de economie al regelui Italiei. Din isvor pe deplin acreditat numitul corespondent affă, că *Victor Emanuel* are de gând să realizeze decla-

rația, ce a făcut'o cu ocaziunea urcării pe tron, adecă să reducă lista sa civilă cu 8 milioane lire. Töte bunurile a căror susținere costă pe stat marî cheltueli, vré să le redea statului. Acestea sunt: *Villa Favorita*, din Palermo, proprietățile din Sicilia și Carditello, palatul regal din Neapol, proprietățile din Apuglia, palatele și bazilicele, palatul regal din Caserta și castelele din Tombolo și Sanrossore. Probabil, că va mai reda statului și palaturile din Milano și Monza și va reduce personalul curții și al cancelariei militare. In urma această curtea ar reduce cheltuelile cu 8 milioane lire, ceea-ce corăspunde reducerii listei civile. — Nobil și generos monarch!

Un mare incendiu în Budapesta. Mercuri noptea a izbucnit un foc la möră de vapor numită „Concordia“ din strada Soroksár. A ars tötä möră, un colos de edificiu cu 5 etaje, de o lungime jde 100 de metri, împreună cu töte bucatele și făina ce se găsia într'insa. Pompierii n'au putut stinge nimic și s'au mărginit la lucrările de localizare, adecă de a împiedica, ca focul să nu se întindă la alte case. Mai mulți pompieri au fost răniți, ér unul dintre muncitorii dela möră a cădüt în jăratec și a ars de viu.

O căsătorie prin cărți postale ilustrate. E de necredüt, dér așa ne asigură „Revista ilustrată a cărții postale“, care apare la Nancy, în Franța. Ceea-ce e mai curios e, că acea căsătorie — după cum spune numita revistă — s'a făcut între un tiner frances din Nancy și o Româncă din România. Tinerii soți au făcut cunoscința prin cărți postale ilustrate cu portretul lor. A urmat apoi o corespondență sentimentală, până-ce tinerul frances a plecat din Franța și a venit în țera Carmen Sylvei, unde s'a cununat cu încântătörea lui corespondentă. Fericirea lor — dice revista francesă — se datoresce cărții postale ilustrate.

Forța asociațiunii. „Societatea St. Iosif“ din Klagenfurt, înființată acum 7 ani cu scop d'a tipări cărți folositoare din punctul de vedere moral și sciințific, a împărțit membrilor ei 5 cărți voluminöse elegant imprimate și legate, pe prețul de 1 florin. O carte de aceea tipărită numai pentru un singur om ar fi costat 300 fl. Societatea nevoind însé să facă câștig cu cărțile, le dă cu atât, pe cât îi vin ei și astfel pöte oferi membrilor ei cinci cărți numai cu un florin. Acest exemplu este instructiv și pentru cei cari vor să se asocieze în alte ramuri ale vieții economice.

Musica orașenescă va da Duminecă în 26 Ianuarie un concert în hotel Europa sub conducerea capelmaistrului M. Krause Programul este förte variat și conține și piesa românească: „Regina serbării“, polcă românească de Brandner. Intrarea 60 b. Inceputul la örele 8 séra.

Cura băilor de burueni depurative „Dinșoreanu“ Ptoeci. Cu această cură ușöră de aplicat și de urmat se pöte restabili ori-ce suferind, de ori-ce bôlă, în ori-ce timp al anului, fără temă de recelă. La bôlele de cancer, tuberculosă, epilepsie, hemoroide, paralisie totală séu parțială, hemiplegie, etc. fac angajamente garantate pentru restabilirea sănătății. Cei cari se pot acomoda în locuința lor, se pot curarisi singuri acasă, după o instrucție specială bôlei cerută de suferind. Consultul prin corespondență fără instrucție e gratuit, asemenea e gratuită și instrucția pentru cei ce vor dovedi, că sunt sêraci fără mijlöce. La casuri grave, unde mörtea ar amenința viața, și medicina nu mai pöte da ajutorul dorit, pentru salvarea celui în pericol më pöte chema ori-cine telegrafic. *Dinșoreanu*, physiolog-hidropat.

Resultatul cercetărilor sciințifice este balsam pentru suferințe, căci adeseori pune omenirea în posesia unei comori prețioșe, care o scapă de dureri și chinuri. Un astfel de rezultat al cercetărilor este și împrejurarea, că există și pentru cei ce sufer de soldină și reumatism un astfel de mijloc. Adese-ori pacienți de reumatism folosesc 10—15 ani diferite băi, fără ca să scape de dureri. Suferinșilor și ori

cării om este important a sci, că există un mijloc, care vindecă cu siguranță asemenea bôle dureröse, căci declarațiile autorităților medicale și miile de adrese de mulțumită pe care ori cine le pöte vedea, dovedesc fără îndöelă, că alifia lui Zoltan este un astfel de mijloc. Producătorul acestui mijloc este farmacistul Béla Zoltan, din a căru farmacie (colțul dela Sétatér Szabadságtér) în Budapesta ori și cine își pöte procura alifia în borcane de sticlă.

Țărane, légă banul cu șapte așel!

O revistă economică săsescă scrie următoarele:

Țăranul nostru geme sub greutatea dărilor, pe care trebuie să le plătescă statului. Dér s'a gândit öre cineva, că decât dările statului și ale comitatului mult mai grele sunt acele dări, pe cari și-le impune fiecare șieși.

In mai multe rânduri s'a arătat în acest diar, cum cheltuelile de prisos, ce se fac cu tutunul și beutura, îi ruineză pe mulți țărani.

Cătră cheltuelile de până acuma, s'a mai adaogat în timpul din urmă una nouă, cheltuia'a cu loteria. Și mai înainte erau ömeni, cari nădăduiau a se îmbogăți dintr'odată, dér cu „loteria“ cea mică totuși nu mulți se ocupau.

De când s'a introdus însé așa numita loterie de clasă, mulți cred, că s'au schimbat lucrurile, căci dör stă scris negru pe alb în anunșurile, ce ni-se trimit dîlnic de cătră bancherii din Budapesta, că probabilitatea câștigului stă în raport ca 1:2. Apoi. iubitul meu țăran, și la jocul de cărți tot proporția asta este și totuși câți nu și-au pierdut tötä averea în cărți!

Sașii noștri cheltuiesc pe an mii de fiorini cu loteria de clasă, numai pentru-ca câți-va acționari jidovi din Budapesta să capete dividende grase. Dêcă ar veni cineva cu propunerea, ca să plătescă sumele acestea pentru scopuri de binefacere, cu toții ar protesta din töte puterile. De aceea să segândescă bine fie-care și să facă socotela, cât de mică este probabilitatea câștigului, și atunci de bună sêmă își va lega banul cu șapte așe și de sigur nu-l va da, ca să îmbogătescă cu el jidovii din Pesta.

Ceea-ce föia săsescă spune la adresa țăranilor sași, se pöte spune förte bine și la adresa țăranilor români. De aceea fiă-care să se ferescă de spitale loteriei!

Dascălul Vasiliie Mureșian †

Nășed, Ianuarie 1902.

Încă unul din bătrânii dascăli ai nemului nostru românesc, s'a stins, lăsând în urmă-i gol și durere adencă.

Luni, 31 Decembrie 1901, la örele 9¼ dimineța. *Vasile Mureșian*, învățator normal meritat, îmbătrânit pe terenul instrucțiunii și educațiunei poporale, a trecut, după lungi și grele suferințe la odihna de veci.

Școlă românească elementară poporală perde prin mörtea lui Vasiliie Mureșian, pe un adevărat apostol al séu, care peste patru decenii a muncit muncă rodnică în brazda grea și spinösă a cultivării și luminării poporului, ér familia sa mult prăuită și numărösii séi consăngeni, perd un părinte vrednic, adevărat cap de familie și conducător, care pöte servi de model ori-cărei familii românești.

Om din mare și nobil nêm; din nêmul vestit al *Mureșenilor*, înzestrat de natură cu o inimă bună, cu simțăminte calde și cu o practică și prevedere caracteristică lui, ne-am fost obișnuit a-l sci pe venerabilul bătrân vecinic între noi, cu sufletu-i nobil, cu mintea și rațiunea pururea tréză și, deși ajuns în adencă și extreme margini ale vieții omenesci, — căci număra 95 ani, — și, deși

cădută la pat de ani îndelungați, familia și consengenii săi ar fi dorit să-l vadă mereu în mijlocul lor, cu fața-i simpatică, cu privirea-i dulce, încunjurat de iubirea și dragostea tuturor.

În ceea ce privesc meritele ce regretatul Vasile Mureșian le are pentru școlă și neam, las să urmeze aci în scurte linii o mică schiță biografică, apărută încă în an. 1886, în „Convorbiri pedagogice“, de I. Pop Reteganul, fostul său discipul recunosător.

Vasile Mureșian s'a născut în 8 April 1807, în comuna grănițară Mocod, din fostul district al Năsăudului, din părinți economi.

Tatăl său Ioan și mamă-sa Ana, oameni vrednici și cu stare bună, s'au silit să dea fiului lor o creștere potrivită talentului său natural și inclinațiunilor sale către carte. Deși încă la etatea de 12 ani micul lor Vasile fu trimis în școlă militară din Năsăud, unde petrecu 9 ani, până în Octombrie 1828, distingându-se ca cel mai de frunte dintre toți elevii.

Actele aflate în arhiva școlii normale elementare din Năsăud, dovedesc purtarea exemplară și silința la învățatură a tânărului de atunci, Vasile Mureșian.

După un serviciu de 3 luni ca soldat, fu trimis pe speșele statului, cu un ajutor de 3 flor. lunar, ca să studieze cursul pedagogic din Kezdi-Vásárhely, pe care-l absolvă la 1830. După terminarea acestui curs fu numit de către comanda militară din Sibiu, învățator adjunct la institutul militar din Năsăud, al cărui elev fusese mai înainte. Aci desvoltă dânsul o activitate mare pe terenul instrucțiunii.

Majorul Leon Pop, tatăl locotenentului mareșal Leonida baron de Pop, tot mereu îndemna pe tânărul și bravul învățator adjunct Vasile Mureșian, să intre din nou în serviciul armatei, la ce dânsul se și înduplecă. Însă pe când își înaintă cererea de primire către generalul de brigadă Galbrun, acesta-i răspunde: „Wir brauchen auch im Lehrfache tüchtige Leute“.

Deci Vasile Mureșian rămase și mai departe învățator adjunct în Năsăud până la 1838, când fu numit ca învățator la școlă elementară din Telciu, unde stătu 7 ani, până la 1845, când fu trimis la școlă elementară din Sângeorgiu-român, care în împrejurările triste prin care trecea atunci, avea lipsă de o putere didactică bine apreciată și probată, după cum deduce vedea Vasile Mureșian. În comuna Sângeorgiu-român, unde îi succese în scurt timp a reorganiza școlă de acolo, dându-i o direcțiune sănătoasă, — îl află revoluțiunea din 1848.

În 1850 desființându-se școlă militară din Năsăud, se înființă în locul ei actuala școlă normală-primară, la ridicarea și înflorirea căreia fu chemat și Vasile Mureșian, servind și aici ca învățator 20 de ani, până la 1870.

Deci în decurs de peste 40 de ani, dela 1830 — 1870, neîntrerupt, Vasile Mureșian s'a dedicat viața sa întrăgă binelui obște, muncind din greu și cu rod la luminarea poporului nostru, eșind de sub îngrijirea lui părintească deci de generațiunii de tineri, bine instruiți, bine educați.

Între numeroșii săi elevi, în număr de peste 2.500, a fost și Ioan Pop Reteganul, cunoscutul nostru dascăl și scriitor popular, care etă ce dăce despre învățăturile și sfaturile primite dela fostul său învățator normal de piă memorie Vasile Mureșian, cari sfaturi și învățături părintești, se reduceau:

- la diligență și cruțare,
- la curățenie nefățără,
- la iubirea de ordine și a limbei și a legii noastre strămoșești,
- la încunjurarea certelor, a discordiei etc.

Etă dăr bărbatul vrednic al nămului nostru, care aprăpe o jumătate de veac, cu cuvântul și cu fapta, a conclucrat la ridicarea nămului cultural și moral al populațiunii din acest ținut și care, repet, pōte servi de pildă viuă ori-cărui dascăl românesc, asemenea ori și cărei familii ca model de părinte și crescător.

Pe acesta bun și neuitat părinte și învățator al nostru, l'am condus cu multă pompă și jele, Joi în 2 Ianuarie a. c., la vecinicul mormânt.

Învățătorii dela școlă normală din Năsăud, și-au ținut de datorință, a-se presenta în corpore la jalnica familie a regretatului defunct, pentru a-și exprima condolențele, față de pierderea ireparabilă, cauzată prin mōrtea acestui venerabil bătrân, dascăl și coleg al lor.

Înmormântarea, la care a asistat întrăga inteligență din Năsăud și public număr, a fost vrednică de numele bun și prețuit a lui Vasile Mureșian și impunătoare cu deosebire și prin împrejurarea, că a asistat la înmormântare și corpul profesoral dela gimnasiul super. din loc cu tinerimea școlară, ce avea în frunte-i steagul gimnasiului în doliu, asemenea și corpul didactic dela școlă normală de aici cu elevii școlii de băieți și a școlii de fete, la care școlă fericitul Vasile Mureșian a servit cu mult zel și abnegațiune 20 de ani.

Acēsta este în scurte cuvinte viața plină de fapte bune și virtuți pentru școlă și neam a veteranului dascăl Vasile Mureșian, a cărui scumpă amintire va fi vecinic păstrată în sufletele noastre.

Un dascăl.

Balul societății „Frăția“.

București, 6 Ian. v. 1902.

Domnule Redactor! Cu ocaziunea Sfințelor sērbători ale Crăciunului, societatea „Frăția“ a Românilor din Cața, aflători în București, a dat în sala băilor Eforiei un mare bal popular, sub patronajul d-lui și d-nei G. Comșa — bine cunoscutul comerciant berar originar tot din Cața.

Resultatul a fost strălucit. Acēsta se datorește în prima linie activității nemărginite depusă de unii membri ai numitei societăți. Ast-fel d-nii G. I. Comșa, G. I. Todor, Ion Lungu, Frații George și Nic. Boeru, Ștefan Gavrilă, Urisă Bucur, Tănase Ursu, Sofronie Comșa, George Diancul și alții, al căror nume imi scapă, n'au cruțat nici ban, nici ostenelă numai și numai ca balul să reușească pe deplin. Și, în adevăr, speranțele lor n'au fost zadarnice. Munca depusă de ei a fost în deajuns rēsplătită.

Se dăce, că întrările în total au atins frumoasă cifră de 1500 lei, din care cu siguranță, — decă se vor scādē cheltuielile făcute cu acest bal — va rămânē un beneficium curat de vr'o mie de lei, pe lângă care se mai adaogă încă și frumoasă sumă de bani, dăruită de d-nul și d-na G. Comșa, cari de asemenea și-au depus totă silința, ca reușita balului să fie așa de splendidă.

Dorim și pe viitor aceleași succese harnice societății „Frăția“ care, grație modului cum este încurajată și condusă, pășese din progres în progres.

Un asistent.

Jocul cu nea.

Oravița, 6 Ian. 1902.

Timpu tomnatic și frumos ne presenta până în ajunul sērbătorilor noastre mai mult o lună de toamnă, decăt de iernă. Dēr vorba veche: „neua tot n'au măncaț'o lupii“, căci pe sērbători cădū neua în abondanță, prielnică sēmēnăturilor și spre bucuria copiilor.

În ziua de Boboteză, după amiazi, mai mulți învățāci de diferite meserii, români și străini, s'au adunat lângă popicăria unei ospētării, cu scop de a-se juca bătându-se cu nea. Un ofițer de honveți din loc, vēdēnd jocul copiilor, i-a plăcut foarte mult; curiositatea însă l'a împins a esamina a cel teren și aflându-l prea puțin corespunșător, i-a îndemnat ca să-l urmeze spre a-i duce la un teren mai potrivit. Învēțāci toți se învoiră și-l urmară ca vre-o 3—400 de pași, suind un deluț până la o poiana deschisă. Aici i-a instruat cum să dea cu buși de neua fie-care, cum să

se păzescă de lovituri fie-care și în nea nici unul se nu amestece pământ ori petri. După aceea punēndu-i față în față la o distanță recerută, le porunci, ca nici unul să nu calce granița dintre ei.

De toți erau 11, și anume erau 4 Români, 6 Șvabi și un Ungur. Ofițerul de bună sēmă a fost străin. Mare fi fu însă mirarea, când vēdū pe cei 4 Români, care erau în costum național, că-și desbracă hainele cele căldurōse și sufucându-și mănecile, ca vara, se pun la locul lor. Șvabii cu Ungurul în număr de 7 se postară ērași la locul lor. Ofițerul și mai cu un băiat de școlă, ce l'a fost angajat ca să însemne loviturile, se retraseră la o parte și la ordinul dat, copiii începură jocul cu neua.

D-l ofițer încântat de bucurie privește la tragerile cu buși și controlază precut pe însemnător. Astfel după un joc de-aprōpe o oră se comandă pace, se numără loviturile ambelor părți în prezența tuturor și se constată, că Șvabii cu Ungurul toți în număr de 7 au lovit pe Români cu 38 de lovituri, ēr Români în număr de 4 au lovit pe Șvabi cu 89 de lovituri.

Învēgētōrii fură lăudați din partea d-lui ofițer și plecară cu toții jos în oraș.

M.

ULTIME SCIRI.

Budapesta, 25 Ianuarie. Studenții catolici după sēdinta congresului au făcut ovațiuni entusiaste episcopului Majlath și conților Zichy ēr pe Horanszky și Apponyi i-au huiduit. S'au făcut cāte-va arestări.

București, 25 Ianuarie (ōrele 4.30) Proiectul de budget pe anul 1902—1903, ce se va presenta dīlele acestea camerei, egalēză cheltuielile cu încasările cu suma de 215 milioane, ceea-ce în comparație cu actualul budget însemnēză o economie de 3 1/2 milioane.

Roma 24 Ianuarie. Se svonesce, că capii sēmīnțiilor albane vor avē încurând în Italia conferență, în urma căreia vor adresa Sultanului un ultimatum, cerēnd independența administrativă a Albaniei. Decă Sultanul nu va acorda acēstă cerere, atunci vor proclama de pretendent pe principele Kastrioti.

NECROLOG. Subscriși cu inima frântă de durere aducem la cunoștința tuturor rudeniilor, prietenilor și cunoscuților noștri, trecerea la cele eterne a iubitului nostru frate și cumnat Ștefan Herța, absolvent al școlii com. gr-or. superiōre din Brașov și angloiat la „Casa de păstrare“ din Seliște, întēmplat Mercuri în 9 Ianuarie 1902 st. v. la orele 9 1/2 p. m., după o lungă și mistuitoare bolă, în etate de 22 ani, împărțit fiind cu sfințele taine. Rēmășițele scumpului defunct se vor depune spre vecinică odihnă în cimitirul bisericii mari din loc, Sâmbătă în 12 Ianuarie. Seliște, în 10 Ianuarie 1902 st. v. Dumitru St. Herța, Ioan St. Herța, Paraschiva I. Nan născ. St. Herța frați. Ioan Nan cumnat Ana I. Herța născ. Lupaș și Maria D. Herța născ. Hășigan cumnate.

Literatură.

„Castelul din Carpați“, roman din viața poporului român din Ardeal, de Jules Verne, tradus de d-l Dr. Victor Ouzor cu o prefață de Dr. Eliă Dănuș (Tiparul „Tipografia“ societate pe acțiuni Sibiu). Se află în vândere la Tipografia „A. Mureșian“ Brașov. Exemplarul broșat edit. populară 1 cor. 60, broșat ed. de lux 2 cor. 40 (plus 10 b. porto). legat 4 cor. (plus 20 b. porto). O carte foarte interesantă, care n'ar trebui să lipsescă de pe masa nici unui Român.

Recompensele și pedepsele în școlă populară, studiu pedagogic de d. Daru, cu un adaus, 64 pag. format mare, preț 60 bani, se pōte procura dela Tipografia A. Mureșianu, precum și dela autor și din librării.

Consemnarea contribuțiilor

ca rēscumpărare a feliicitărilor de anul nou 1902. (Pentru Casa Națională.)

Albini I., Zlatna, 3 cor., Aldea V., senator orăș., Sebeșul-Săsesc 2 cor., Badjura L., căpitan, Comarom 2 cor., Băjașiu T. căpitan, Comarom 1 cor., Banciu I., comerciant, Seliște 2 cor., Barbu S., contabil, Reghin 5 cor., Bărdossy D., pr. locot., Orade 2 cor., Bășiota B., jude regens. Abrud 5 cor., Bercian L., redactor, Orăștie 2 cor. 4 b., Boneu V., prof. Brad, 1 cor. 40 b., Botezan P., comere. Șermeșumare 2 cor., Bozgan Fl., adv., Caransebeș 2 cor., Bran Dr. Eug., adv., Teaca, 4 cor., Brumboiu M., paroch, Tohanul-vechiu 2 cor., Bunea A., secr. com. grăniț., Sibiu 2 corone.

Cetățian M., Reghin 5 cor., Chirca Ioan, vice-notar, Seliște 2 cor., Cirlea M., notar public, Abrud 5 cor., Ciuta Dr. Demetriu, adv., Bistrița 10 cor., Corbul I., Bistrița, 2 cor., Cosma F., Peer Selagiu 1 cor., Coțoiu, R., Baia de Criș 5 cor., Csato Dr. L., cand. de adv. Clușiu 3 cor., Dobrota Ilie, par. gr-or. Poiana-Sibiului 2 cor., Domșa Vas., protopresb. Orăștie 2 cor., Dudulescu G., par. Miersig 5 cor., Fincu Vict., exact. cons. Sibiu 2 cor., Furdui R., protop. Cămpeni 4 cor., Ghețe Ioan, Năsăud 5 cor., Grădinar N., comere. Brașov 5 cor., Hango Gavril, preot ort. Gherla 1 cor., Herbay D., căpitan Comarom 2 cor., Herman Teodor, protopresb. Dej, 4 cor.

Isacu Dr. Aur., adv. Clușiu 10 cor., Ittu Mih., silvicultor Seliște 3 cor., Linul Dr. G., Bistrița 5 cor., Login Dr. Dionisiu, Bistrița 5 cor., Măcelariu Alex. 3 cor., Măcelariu Ilie 2 cor., Măcelariu I., proprietar Sângatin 5 cor., Major I., Blăși 2 cor., Marciac Dr. I., adv. Alba-Iulia 4 cor., Marinescu Gregoriu și fiica sa Sabina, Lipova 2 cor., Mesaroș I., adv. Turda 2 cor., Mihaie I., Orăștie 5 cor., Mocanu N., Brașov 2 cor., Moldovan Dr. Val., cand. de adv. Turda 2 cor., Moșoiu Ax., notar cerc. Bran 4 cor., Mosora D. inv. Seliște 2 cor., Muciu-Urechia, oficial Sibiu 4 cor., Mureșan Ax., ofic. la soc. C. F. Reșița 2 cor., Negruțiu Dr. E. F., medic Blăși 4 corone.

Oniciu C., Torontal-Ozora, 5 cor., Onișor Dr. V., adv. Bistrița 2 cor., Onișor Mihi Victoria, soț. de adv. Bistrița 1 cor., Oprea Dr. P., prof. Brad 1 cor., Oprea Eugenia, soție de prof. Brad 1 cor., Oprea P. Eugenia și Ioan Miron, Brad 3 cor., Papiu I. protop. Sibiu 5 cor., Păcurariu Ion, prof., Năsăud 2 cor., Pipos Petru, jude de tablă f. p., Sibiu 5 cor., Pletosu Greg., prof., Năsăud 3 cor., Popescu A., comere. Sibiu 2 cor., Popescu L., preot Deda 2 cor., Pop Const., funcțiun. la „Albina“, Sibiu 2 cor., Pop Dr. I., adv. Lugoș 5 cor., Pop Dr. Laurențiu, adv., Abrud 10 cor., Pușcariu Dr. Sextil, Sibiu 5 cor.

Radu N., forestier domin., Beiuș 2 cor., Rimbaș P., diacon și contabil, Brad 2 cor., Roman N., preot gr-or., Romoșel 2 cor., Scridon Dr. L., Bistrița 2 cor., Simonescu L., secr. metr., Sibiu 3 cor., Simon Dr. L., adv., Ciocova 5 cor., Stoia I., inv., Orlat 1 cor., Stoica P., Satul-nou 1 cor., Stoica S., medic, Bran, 3 cor., Stoichița N., Hunedora 2 cor., Teodorovits I., maior c. și reg. f. r., Timișoara 5 cor., Toșgan N., adm. protop., Sibiu 3 cor., Vior Stefan, oficiant f. p., Orșova 3 cor.

(Contribuiri intrate după 29 Decembrie st. v. 1901): Ardelean C., Beiuș 1 cor., Barbu P., adv., Reghin 10 cor., Bologa Dr. V., dir. școl. Sibiu 3 cor., Borea d-șora Iconica, Petrovoselo 3 cor., Brădicean M. Dr. jur., Sibiu 2 cor., Bușița I., Beiuș 1 cor., Calbasa V., căpitan, Sibiu 4 cor., Coltofean D., protopresb., Brețe 3 cor., Crăciunu R. L. Dr., Karlsbad 5 cor., Crețescu C., funcț. de bancă, Sebeșul-săsesc 2 cor., David A., preot, Sebeșul-săs. 2 cor., Dregan I., not. public, Sebeșul-săs. 2 cor., Dumbrava V., Beiuș 1 cor., Elekes Dr. I., medic, Sebeșul-săs. 2 cor., Fabian N., Beiuș 1 cor., Foltuțiu C., preot gr-or., Feneres 1 cor., Gerasim Dr. E., adv., Aiud 5 cor., Gligore I., not. cerc., Venetia-inf. 1 cor., Gyelan I., Beiuș 1 cor., Harșianu Bas. P., adv., Sibiu 5 cor., Henteș Ioan, asesor. Sebeșul-săsesc 2 cor., Iepure I., Beiuș 2 cor., Iernea M., „Stelița“, Csomaköz 2 cor., Iovescu E., profesora, Sibiu 2 cor., Iovescu P., controlor, Caransebeș 2 corone.

Lazar N., rigor., S-Sebeș 2 cor., Maiorescu D., Beiuș 1 cor., Manta I., paroch gr-or., Gurarului 2 cor., Medean S., protopresb., Sebeș-săs. 2 cor., Miclea I., preot. S-Sebeș 2 cor., Mișă Dr. L., adv., Dej 5 cor., Moșonyi Dr. Al., Birchiș 20 cor., Muntean Dr. A., adv., Orăștie 20 cor., Mureșan Dr. G., Beiuș 2 cor., Mureșan Zevedeiu, preot, Sebeșul-săs. 2 cor., Neagoe

Ioanichie, paroch, Petrovoselo 5 cor., Ne-grean D., Beiuș 2 cor., Paladi A., Feneș 2 cor., Popenciu I., protopretor f. p., Veneția-inferioară 1 cor., Popenciu I., preot, Veneția-infer. 1 cor., Rednic Dr. I., medic cerc., Vașcău 3 cor., Stefanica V., Beiuș 1 cor., Teliaga M., comerciant, Per-vova 1 cor., Tipeiu I., protopresb. p., Se-beșul-săs. 2 cor., Trica, G., căpitan, Caransebeș 2 cor., Vancu E., funcț. de bancă, Sibiu 5 cor., Vajda-Voevodu Dr. Ioan, Olpret 5 cor., Veder Mich., pr. locot. în art., Sibiu 2 cor., Vulc I. M., Pianul su-perior 10 cor.

Oct. Stolojan, Beiuș 1 cor., Nic. Proș-teanu, adv., Lugoj 15 cor., Sim. Ciuca, preot gr.-or., Mociu 2 cor., Vict. Damian, proprietar, Zlatna 2 cor., Jovian Mureșian, protopresb. gr.-or., Turda 3 cor., Pe-tru I. Comșa, comerciant, Seliște 3 cor., Patrichiu Pinte, paroch, Paloș 2 cor., Michail Ganea, par. gr.-or., Veneția-infer. 2 cor., Alexiu Onițiu, jude reg. f. p., Si-biu 2 cor., Constantin de Colbasi, Spring 2 cor., Petru A. Mihuțiu, preot, Hondol 2 cor., Petru Șinca, preot, Batiz 2 cor., Teofil Fulea, Hunedora 2 cor., Ion Do-loga, preot, Borgo-Tiha 2 cor., Constan-tin Căciulă, comptabil, B.-Huedin 2 cor.

Zaharie Tătar, Elisabetopole 3 cor., George Boldea, cassar la „Arieșana“, Turda 3 cor., George Comanicu, notar pens., Veneția-infer. 4 cor., Dr. Andreiu Monda, medic, Sângeorgiul-rom. 5 cor., Nicolau Racoța, medic cerc., Șeica-mare 5 cor., Gerasim Grama, Riușor 1 cor., Io-sif Goga, preot, Rășinari 2 cor., Ioan Cin-tea, Făgăraș 2 cor.

Simion Dragomir, Gurasada 3 cor., Dr. Nestor Oprean, adv., Sân-Miclăușul-mare 6 cor., Ales. Crăciunescu, Szocsán 3 cor., Ioan Marcu, inv., Sângeorgiul-rom. 2 cor., Iuliu Poruțiu, par. gr.-cat., Cămpeni 3 cor., Nicolae Cornean, preot, Apadia 5 cor., Dr. A. Vajda, Brașov 10 cor., Dimitrie Negrean, Beiuș 3 cor., Dr. Ioan Chere-cheș, adv., Dej 4 cor., George Țințariu, secret. de bancă, Bucium-Poeni 2 cor.

La oltă cu sumele publicate deja în „Gaz. Trans.“: 919 cor. 44 bani.

Eventuale contribuiri ulterioare se vor publica numai în diare.

Sibiu, în 20 Ianuarie 1902.

Dr. C. Diaconovich.

Datorințele unui bun econom.

(Fine.)

Amintisem și de risipă ca o sôtă a leiei și a beției; vorba noastră: ca o ciutu-rigă, ce ne împedecă în calea spre înain-tare....

D-vostre când mergeți cu carul impo-vărat pe un deal în jos, dați ore bice cai-ior? Nu! ci din potrivă stringeți din frâne, ca să mērgă cât de încet — căci „mersul încet e sigur la ori și ce.“

Acēsta o sciți bine, precum bine sciți și aceia, că dând cailor bice — cât bați în palme ești făcut cu ei cu tot praf până la pōla dealului. Ei! ore pentru-ce omul șieși nu-și stringe din frâne?

Cel ce-și înfrânază poftele împede-cându-și astfel degetele de a numēra din punguțā pe ori-și-ce lucruri de prisos bă-nișorii adunați cu chiu cu vai, scim cu toți cum înaintēază — il cunosceți cred fōrte bine, că-i diceți „bogatul satului“. Țr celui ce nu-i dā frāu poftelor, de să reped una după alta în trop, încāt biete degete nicī nu pot numēra cât cer ele, — fi diceți „coldușul satului“. Ce folos are el de acolo decā „tatā-sēu a fost craiū, Țr de el e vai.“

Acestea am ținut de bine, iubite econ-om, a ție pune la inimā din multele și grelele datorințe, ce le ai tu, ca unul care ai menirea cea mai plăcutā, cea mai fru-mosā pe acest pāmēnt.

Multe mai sunt încā datorințele tale. Tu ești pus, după cum am mai dīs, de Dum-neșeu la locul tēu! Și în adevēr cunosceți tu acētā frumoșā menire?

Spune-mi, sōrtea cāmpurilor, luncilor, pădurilor, cu tōte cele aflātore pe dēnsele și întrānsele, în a cui mână e pusā și cine le-a făcut?

Așa e! Atot-puternicul e făcōtorul și susținōtorul acelorā. Spune-mi însă cine arā cāmpurile, cine cosesce luncile, cine folo-sesce pădurile cu bogatele lor pășuni și ienme?

Și anume, care sēmā de omenī lucrā și folosesc tōte acestea?... Decā economii-

acea, spune-mi ore, nu cu voia și scirea lui Dumneșeu o fac acēsta? Și decā da: apoi ore cu ce pot economii rēsplāti A-tot-puternicului lor stāpān pentru acēsta me-nire, ce li-s'a dat?

Trebuie să ougete economul, că în lu-mea acēsta, ca om, el a fost cel dintāi și meștesugul lui fū primul dat de Dumneșeu... Ce cuvinte frumoșe fără acelea: „Voiū face om după chipul și asemēnarea mea, ca să stāpānescā tōte cele făcute (create) de mine și sēmī prēmārēscā puterea și înțelep-ciunea mea“.

Țtā, cum am dīce, „decretul“ prin care A-tot-puternicul ziditor a dat omului cele vēqute ale lumii să le folosēscā și stāpānescā!

Dis'a apoi Ziditorul: „de aci încolo ai să lucrī pāmāntul și întru sudōrea feței tale sē-ți cāștigī pānea de tōte dīlele.“

Ei! dēr înțeles'a Dumneșeu, că dīcēnd omului cuvintele de mai sus, omul sē pōtā face ce voesce cu tōte cele create de dēn-sul? Ore nu e el rēspondōtor de tōte fap-tele sale, despre chipul cum folosesc pro-prietāțile Ziditorului? Și nu va primi el rēsplatā pentru cele rele ale sale dela Zi-ditorul, stāpānul sēu?

Sciind, drag econom, ce rēspondere mare ai tu față de Ziditorul, stāpānul tēu, pe a cui moșie trāesci, trebuie sē-ți întoc-mesci tōte ale tale așa, ca să te poți arāta vrednic de frumoșā menire, ce ți-s'a dat. Muncesci tu, drag econom, dīna nōptea agonisindu-ți cele necesare susținerii vieții tale. Multe greutăți te apasā, de dēu mē mir cum le mai poți purta! Tōte le faci bune! Dēr nu-ți uita de chemarea ta!... Cređi tu, că datorința-ți este a te îngriji numai pentru present, trāind în māncārī, beuturī, māndrii și alte lucruri necuviin-ciōse?

Pentru viitor tu nu poți grije! Nu cređi, că vor veni timpuri, când nu vei mai putē munci. Cu ce-ți vei implini atuncī atātea greutăți?

Cređi tu, că decā Dumneșeu îți dā rod și îmbelșugare în urma muncii tale, și-lē dā spre a-le întrebuința după poftele tale? Nu sci tu, că Dumneșeu, ca un pă-rinte bun, voesce sē-ți poți de grije pentru dīle negre? Pentru-ce dēr nu te silesci a pune cât de cât la o parte din cele ce an-de an ți-se dā, ca întēplāndu-se vre-odatā sē nu ți-se dee, atuncī tu sē nu duci lipsā?...

De ț-ar fi pururea în minte, drag econom, vorba: „când ai, păstrēază și pentru dīle negre“. Crede-mi, că atuncī ai fi cel mai fericit!...

Eu cred și vēd cât sunteți de mun-itori și sīrguincioși! Mē mir însă, că cu tōte acestea n'ați ajuns acolo, unde ar tre-bui să fiți.

Și de ce ore?

Pentru-cā nu sunteți destul de chib-zuitoři. Nu vē implinți sfānta datorința, ce o aveți. Nu-mi luați deci în nume de rēu, decā în câte-va cuvinte voesc sē vē fac cunoscut ceea-ce v'ar fericī pe voi.

Însoțiți-vē toți din acēsta comunā și întemeiați un „grānar“, adecā „magazin de bucate“, cu scop de binefacere... Apoi din norocul și ajutorul ce vi-l dā Dumneșeu în prāsirea vitelor, întemeiați o însoțire (reuniune) de ajutorare pentru dīle negre, adecā în casuri când vi-s'ar prāpādi vre-o vitā ș. a. Țr din străduința, ce o aveți la muncā, cāștigāndu-vē crucer de crucer, pu-neți cât de cât la o parte și întemeiați o „însoțire de înmormēntare“, pentru-ca la cas de a fi chemat de bunul creator care-va din voi, cei rēmāși sē nu fie siliți, precum de multe ori sē întēplā, sē-și vēndā până și bucātura din gurā pentru înmormēntare-sōțului lor.

Și silind meren spre bine întru înde-plinirea chemării vōstre, câte lucruri folo-sitōre ve-ți mai putē încā face, însoțin-du-vē în tovărășii economice, cu scopul de a vē procura mașini și alte unelte pentru lucrarea pāmēntului și recolectarea produc-telor lui.

Lipsā mai mare aveți acum de așa numita „grapā pentru fānațe“... Bunātāțile prāsirii trifoiului și lucernei le sciți prea bine, precum bine sciți și acea, că păștile

(liveđile) din an în an produc nutreț tot mai puțin, din cauza muschiului și a altor plante parasitare, ce împedecā Țrba în cres-cere. Grapa numitā tocmai pentru aceea e menitā, a prāpādi, adecā a stērpi aceste și tot-odatā priu grāpat firele de Țrba vin ca săpate și prosperēzā de minune... O li-vadie grāpatā și gunoitā regulat, aduce nutreț îndoit și întreit mai mult, ca cea lāsātā în grija sorții.

Făcēnd tōte acest lucruri cu scopuri binefăcōtore, plăcute lui Dumneșeu, pārin-telui sub a cărui mână sunteți, ve-ți vedē că din dī în dī ve-ți înainta și nu ve-ți putē din destul mulțāmi A-tot-puternicului, pentru ajutorul ce vi-l dā. — Și credeți-mi, că atuncī nenorocirile, ori de ce fel ar fi ele, n'au sē vē mai cerce.

Ba sunt sigur, că decā în tōte aceste însoțiri ve-ți aduna sume frumoșe de bani, vē ve-ți apuca singuri a susține în comuna d-vōstrē boltā și crișmā romānescā. Baniī fi veți cresce în felul acesta spre folosul d-vōstrē propriu... Atuncī veți fi mai cum-pătați în tōte. Vē veți aduce marfā și ma-terii sātētōse. Atuncī, iubite econom, nu vei mai fi silit a da bună dimineța celui ce după ce ți-a luat tot avutul, ți-ar suge și sāngele din vine.

Nu vi-se parā, iubiti mei, aceste nisce lucruri ce nu le-ați putē face!

Fie-vē pururea în minte dīsa: „Voescce și vei putē“ și tōte vē vor fi ușor de făcut.

Însoțiți-vē mic și mare cu inimā cu-ratā, precum v'am spus, și ve-ți vedea, că au drept cuvintele poesiei:

„Unde's mulți putere, cresce
Și dușmanul nu sporesce“.

Țr:

„Unde-i unul nu'i putere
La nevoi și lu durere“.

*

De încheiere, iubiti economi, vē rog ca acestora din inimā spuse ale mele sfat-urī, sē le faceți loc în inima și sufletul vostru, ca înrādēcināndu-se sē aducā rod. Îmi țin de datorința a vē face cunoscutā și acea putere, care ne dā nouē îndemn și tot de-odatā și drept de a vē cerceta și a vē māngāia în necazuri lumināndu-vē și arātāndu-vē calea spre înaintare și fericire. Acea putere, după-cum vi-s'a mai spus, e „Asociațiunea pentru literaturā romānā și cultura poporului romān“, despre care ați mai auzit și până acum, că dā ajūtore celor ce învață meseriile, dā cărți folositōre pentru înaintarea și luminarea poporului și încā multe alte binefaceri, între cari sē numērați și acēsta ce noi, conducōtorii d-vōstrē, am început a face prin ținerea de astfel de vorbiri folositōre.

Datori suntem dēr ca afarā de Dum-neșeu și de acei mari barbați ai noștri, cari au înființat-o, sē mulțāmim și acelor ce ați stau în fruntea „Asociațiunei“ nōstre și o conduc.

Ticușul-romān, 1901.

G. Maican.

Câte-va sfaturi mamelor.

Unele mame privesc pe ficele lor ca pe nisce statui, pe care trebuie să le adori, fetele se scōlā târziu, gāsesc totul gata, se așēdā la oglindā, își fac pērul. Își așēdā îm-brācāmīntea și apoi stau la ferēstrā cu car-tea în mână. În șchimb însă mama e sclava fetei, ea se trudesce cu casa, cu lucrul și cu tōte cele trebuitōre unei gospodării. Pe aceste mame le învinovātesce societate, ginerele și chiar fata singurā mai târziu, când alcătuirea unei gospodării i-se va pără așa de grea; căci ori-cāt s'ar sili sē o administrezē bine, o asemenea gospo-dărie va fi numai desordine și fatalmente o ast-fel de greutate va sēmēna discordia între bărbat și femeie. În tōte țerile fata muncesce alături cu mama și, decā sunt fete mai multe, fie-care are rēndul la gos-podărie. În Bucovina fata e de o hārnicie nespūsā, ea țese, lucrēzā, face ciorapi și restul timpului, alături de mama, încērcā a face bucate bune, prājiturī, cozonaci și altele.

Dupā ce a lucrat sub privigherea mamei cât-va timp, ei singure ii cade în spinare sarcina întregii case.

Ea trebuie să se scōle de dimineța, să scie a pregāti dejunul, a curāți casa și a spāla rufe la trebuința; căci nu rare-ori s'au vēqut femeii, care nesciind dā sfaturi servitō-rei n'au māncat sēu n'au avut rufe curate, pentru-cā atātea, cât și servitōrea, n'au sciut a face acēsta. De aceea fata trebuie să scie de tōte.

În Germania și alte țeri civilizate, ori din ce familie s'ar cobori fata, fie princesā sēu baronesā, îndatā după terminarea înv-țătūrei, intrā într'o scōlā specialā de gos-podărie, unde stā cel puțin unu sēu doi ani. De aceea femeia germanā pōte să ne servēscā ca model de gospodărie și de cinste chiar. Și acum sē nu ne mirām când pă-rinți bogāți își trimit fetele în Germania și nu în Franța, unde luxul și plmbările jōcā rolul principal în vieța femeii. (?)

Mamele, mai ales care nu dispun pen-tru a da zestre sunātore fetelor, ar trebui să aibā grija de-a face din fetele lor bune gos-podine, pentru-cā menirea femeii în societate nu e aceea de a fi obiectul de distrac-ție a bărbatului, cide a forma o familie în al căreia sanctuar trebuie să domnescā liniș-tea și mulțumirea. Pentru aceste motive mama trebuie să pregātēscā fata pentru o vieța mai asprā; Țr decā norocului o apērā de asta, atuncī se va deprinde ușor cu bi-nele, precum s'ar fi deprins și cu o vieța mai grea, pentru care era gata s'o infrunte.

Intr'o cāsătorie, mama decā e robustā, trebuie sē-și alptezē copilul, numai acela se va numi de drept copilul ei, Țr ea va avē o mai mare parte de dragoste dela el; căci nu rare-ori s'a vēqut copil iubind pe doică mai mult ca pe mamā. Mama trebuie să vorbēscā copilului, sē-l îndrumeze de mic cătrā fapte bune, sē nu-l lasē să chinnēscā animalele, sē fie bun cu ori-cine și sē-l deprindā de mic cu suferința, care e partea cea mai principalā a vieței omenesci.

Elisa Mustea.

Despre socotelile (contabilitatea) plugarului.*)

Am vorbit, iubite plugar, despre multe de ale plugăriei, și cred că ar fi bine să ne dām în vorbā — așa în trecāt — și despre socotelile ce trebuie să și le facā fie-ce plugar.

Ai vēqut, pōte și d-ta, că proprietarii cei mari au contabil, catastife și condici peste condici — de te sperii de multe ce sunt.

Și trebuie să le ținā, căci altfel s'ar încurca tōte trebile. Condiciile ne luminēzā, îndatā-ce ne-am aruncat ochii pe ele.

S'au dus timpurile când se creșta pe răboj; ađi sunt multe și fel de fel de da-raveri pe capul nostru și nu le putem ține minte pe tōte. Trebuie să însemnām unde-va ori-ce ban, ce am scos sēu am bāgat în pungā, căci ce e scris, scris rēmāne.

Astāđi trebuie să prețālūim și să drā-muim tot ce facem.

Ori-ce am avē în curtea nōstrā de gospodari: vite, unelte, edecuri, tōte-tōte astea însemnā avere, bani și banii trebuie socotiți.

Ori-ce am pune în pāmēnt, însemnā că am îngropat în ogorul nostru o sumā ore-care de bani, pentru-ca la timpul cu-venit sē luām rōdele: banii depuși și... do-bēnda lor.

De aceea, dīc că fie-care mic plugar ar face o trebā minunatā, decā ș-ar ține și el micile lui socoteli.

El n'are nevoie de condici și para-condici, un singur catastif ii ajunge, de ore-ce el n'are atāt de multe și felurite daraveri ca marii proprietari.

Intāi și intāi, ori-ce plugar trebuie să scie ce are în curtea lui.

Pluguri, grāpi, vite, șopron, furci, lo-peți, trāgētōri, țesale, tōte astea trebuiesc trecute în catastif, căci acestea sunt ceea-

*) Din cārticica: „Scrisori cătrā plugari“ de Const. Sandu. București 1901.

ce se cheamă zestrea gospodăriei plugărescilor.

Această parte din catastiv se cheamă *Inventar*. El se poate face astfel:

No. curent	NUMELE	No. buc.	Data cumpărării	Prețul C. B.
VITE				
	de muncă: Boi . . .	doi	Sf. Ilie, 1901	300
	de prăsilă: Vacă . . .	una	S.D-tru 1901	130
Unelte				
	Plug No. 7	unu	1 Ian., 1901	60
	Grăpă mlădiabilă . . .	una	1 " "	80

Și tot așa până la cele mai mici unelte. După inventar trebuie să ne ținem înseamnăre despre ori-ce ban ne intră sau ese din mână.

Această parte din socotelile se numesc cu un cuvânt *Cassa banilor* și se ține astfel:

Data	AMĂNUNTE	Chelt.	
		C. B.	C. B.
Ian. 1	Bani în cassă	30	—
" 6	Primit din vînd. unui grăsun	20	—
" 9	Dat pentru un ștrîng	—	80
" 15	Plătit pentru potcovit. boilor	—	2
Feb. 3	Gaz (cumpărat o vadră)	—	250
	Cumpărat țărițe pentru vacă	—	3
	Vîndut o chilă cucuruz	40	—
	Cumpărat trei lopeți	—	3

În al treilea rînd vin însemnările ce trebuiesc să ni-le ținem pentru bucatele ce punem în pămînt, pentru a vedea care ne dă și care nu ne dă un venit mai potrivit.

Aceste însemnări se cheamă cu un cuvânt *partidele semîndăturilor*, și se pot ține așa:

Am pus în pămînt — să dîc — cinci pogone de grâu.

Insemnez pe de-o parte toate cheltuielile ce am avut cu munca acestor cinci pogone, și pe de alta însemnez ce am prins de pe ele.

Data	MUNCA GRĂULUI	Cheltuieli		Venituri	
		C. U.	C. B.	C. U.	C. B.
Iul. 10	Ogorul la 5 jug. à 5 cor.	25	—	—	—
Sep. 10	Aratul, sîmînatul și grăpatul la 5 jug. à 9 cor.	45	—	—	—
" 10	Sîmînta la 5 jug.	50	—	—	—
Mai 4	Plivital	3	—	—	—
Iul. 6	Seceratul, legatul și cîrnatul la arie	40	—	—	—
" 10	Treeratul	5	—	—	—
" 12	Înmagasinat 6 chl. de grâu	—	—	360	—
		168	—	—	360

Va să dîcăm am cheltuit cu grâu 168 cor. și am scos de pe cinci pogone 6 chile. Să dîc că dau chila numai cu 60 cor., am în total 360 cor.

Dacă din 360 cor. scad cheltuielile de 168, îmi mai rămân 192 cor., și dacă din aceștia scad arenda locului, — să dîc la 5 jughore, 50 cor. — îmi mai rămân 142 cor. Acesta-i venit curat. Împărțind pe acești 142 cor. la 5, căpătăm suma de 28,45, ceea-ce e venitul pe un jughër.

Tot așa facem cu fie-ce fel de bucate ce muncim, spre a vedea, dacă nu cum-va cu unele ne e munca de gîba.

Făcîndu-ne socotelile mai des, cumpînd bine lucrurile, uitîndu-ne să vedem cari bucate, cari vite ne dau mui multe folose, putem eși din încurcătura, ne putem ajuta noi înșine — întru cât-va — pe lângă ajutorul Celui de Sus.

Impotriva somnului.

Patru ore de somn! — etă devisa dramatică a unei ligi ce s'a format de curînd în Chicago. Adio, deci, delicii ale somnului, adio visurî fericite, cari se înălțau în timp de opt și de cece ore, — Morfeu nu va mai cuprinde în brațele sale, decât patru ore pe locuitorii marelui și febrilului oraș al Americii.

Timpul e ban — așa spun locuitorii noiei lumi, și deci cu cât se dorme mai mult, cu atât se perde mai mult, și Americanul, spirit eminamente practic, nu voescă să piardă nimic.

Orientalul tembel, care dela somnolența zilei trece la somnul desăvîrșit al

nopteii, poate dormi, ori cât va voi, poate visa în pace huriile lui Mohamed și riurile de lapte și munții de pilaf promiși — der Americanul, pentru care viața viitoare e un moft și numai viața actuală e fapt pozitiv, nu are timp să dormă.

Membrii noiei ligi, ce s'a constituit în Chicago, au jurat să îndeplinescă condițiile severe ale ligei și să obicenuască pe copiii să nu dormă mai mult de patru ore. Ca omenîi practici înse Americanii trebuiau să se întrebe, dacă numai patru ore de somn sunt suficiente, dacă un repaus atât de scurt e îndeșulător pentru odihna omului. atât de frămîntat de o viață febrilă, cum e viața marelui oraș.

Au fost omenîi, cari au durmit puțin Mirabeau, Schiller, Frideric cel Mare, Acunbold, și Napoleon durmeau foarte puțin și se mulțumea cu 5 sau 6 ore de somn. Este adevărat, că Napoleon se mulțumea une-ori cu patru ore de somn, după cum este adevărat, că după înfrîngerea dela Aspern a cădît într un somn care a ținut trei-deci și șese de ore.

Trebuința somnului însă, după demonstrațiile sciinței, variază după temperamentul, constituția fizică și obiceiurile individului.

Sunt indiviđi, cari au nevoie de opt ore de somn, în mare parte din cauza constituțiilor sensibile pe care emoțiile le obosesc. Alții se pot mulțumi cu șese ore de somn, și unii numai cu patru ore.

Ori cât de multă nevoie de timp ar avea Americanii, tocmai din cauza multiplelor ocupații și a vieții lor febrile, au mai multă nevoie de somnul, care repară ravagiile unei zile de muncă excesivă.

Patru ore de somn! pare o devisa menită să rămînă un vis al unor omenîi, cari voesc să se scape cu ori-ce preț de visuri.

Țiganul la bătaie.

Un Român se întelnise, Nu știu cînd, der știu c'odată, C'un țigan, care venise Înapoi dela armată.

Î-i vorbi țiganu-î spuse Cîte feluri de minuni, De parea că se bătuse Cu Tătari, cu Turci, cu Huni:

Ci-că fost'a la manevre Izițir ci-că făcî, Ș'alte feluri de palavre, Nu știu cum dracu putî.

Cînd vădî câte minuni, Cîte flecuri îi mai spune, Și că toate sunt minciuni, Și nici unele nu-s bune,

Vorba i-o tăia Românul Și-i întrebă supărat: — „Ved că mîncî și iepei fînul „Da 'n bătaie ai umblat?“

Îr țiganul se grăbesce Să-i răspundă „că e prost“, Începî să povestescă Cum la bătaie-a fost:

— „Apoi de, nu-i lucru mare, „Hai să-ți spun și ție, mă, „Doi me țineau de picioare, „Doi de mîni, și unu-mî dă!“

Brașov, 8/1 1902.

Pion.

MULTE ȘI DE TOATE.

Din toate părțile lumii

După statistica cea mai nouă, esopșiția din Buffalo (America) a fost vizitată de 8,520.048 persoane.

— Anul trecut incediile din Statele-Unite au făcut pagube de 170 milioane dolari. Singur în Cleveland incediile au făcut pagube de 1.017.63 dolari.

— Statele-Unite au avut anul trecut 225 de vase de răboiu.

— Posta din New-York a încassat în anul precedent 11.020.864 dolari.

— Etă, după lungime, rețelele căilor ferate din lumea întregă: Statele-Unite 199,378 kilometri; Germania 131,934, Rusia 29,894, Franca 26,613, India 25,035, Austro-Ungaria 22,919, Anglia și Irlanda 21,700, Canada 17,657, Australia 15,266, Argentina 10,419, Italia 9,810, Mexic 9,503, Brasilia 8,718, Spania 8300, kilometri. Urmază statele mai mici.

Originea fracului și numirea lui.

Suntem în cășlegi, pretutindenea are de lucru arcușul, și cinci săptămîni își esercită supremația aristocraticul „frac“. Cei cari — vor aprinde candelă Terpsichorei, știu ore toți ce este fracul și care este originea cuvîntului frac?... Conform opiniei franceze cuvîntul „frac“ e de origine polonă, pe cînd Germanii susțin, că e egal cu „Wrach“-ul nemțesc, care însemnă „frîntură de suman“. Mai verosimil e, că provine de la cuvîntul englez „frock“, care nu e altceva decât numele sumanului simplu.

În secolul XII. ostașii purtau sumane lungi, atât pedestrașii, cât și călărașii, și cești din urmă, spre a nu-i împedica în călărit, îndoiau în sus p_olele sumanului, avînd și nasturi de cari se le anine spre a nu căde_era în jos. De ore-ce căptușela sumanului era de diferite colorî, cu timpul s'a dispus, ca fie-care trupă să aibă la suman căptușelă de anumită culore, prin ce se se deosebescă de celelalte; — de aci derivă rosetele uniformelor ostășesci cari, cum se știe, sunt semnele destinctive ale diferitelor regimente. Pe la mijlocul secolului XVIII. sumanul soldaților era croit astfel, că partea anterioară a p_olei era tăiată pieđiș. După modelul astorfel de sumane apoi, deosebi după răboiul de șapte ani, a început civilimea să porțe „frock“-uri, cari în Anglia au devenit în scurt timp portul elitei. Până prin primul pătrari al secolului XIX fracul era din stofă colorată și împodobită cu nasturi de aur, ori de argint; numai cam prin anii 1848 a început moda fracului negru.

După revoluția franceză femeile încă purtau un fel de blusă asemenea fracului, numită *caraco*, ori cu altă numire *longue vest* (talie lungă).

Dacă amintirăm de *longue vest*-a femeilor, să mai spunem ceva și de *spencerul* lor, de-și n'are nici în clin, nici în mîneacă cu fracul. „Spencer“ se numia un sumănel scurt, strîns pe talie, cu mîneci strîmte une-ori cu guler foarte înalt, avîndu-și numirea probabil de la lordul Spencer. Tradiția adevărată spune, că nobilul lord cu ocazia unui prînd se uitase prea mult în fundul paharului, de la ce i-a venit somn și a adormit într'un fotel. Fotelul însă fiind prea aproape de camniță, anterior lordului a luat foc și până se se trezescă stăpînul său, a ars până la talie. Lordului nu mult i-a păsat de năpasta îndurată, ci și-a cheamă servitoriul și i-a demandat să taie jur-împrejur p_ola arsă, rămînînd astfel numai în talia anteriorului. Astfel s'a născut „spencerul“. — („T. R.“)

„Calendarul Plugarului“ pe anul comun 1902.

A apărut și se poate procura dela *Tipografia A. Mureșianu* (Brașov) „Calendarul Plugarului“ pe anul comun 1902. — Anul X. Acest calendar, care se estinde pe 9 c_ole de tipar format 8° mare cuprinde: În *partea ca'endur-istică*: Cronologia anului 1902; Regentul anului; Sărbătorile și alte zile schimbătoare; calculul sărbătorilor mai mari; Porturile etc. Urmază *partea strict calendaristică*: cele 12 luni ale anului cu sfaturî pentru plugari și semnele de timp după calendarul de 10° de ani.

Urmază Genealogia domnitorilor; Taxele telegramelor și postelor; Competițe de timbru și taxe; Scala timbrilor; Tîrgurile din Ardeal, Bănat și Tera ungu-răscă în ordine alfabetică și apoi după lună și zi; Tîrgurile din Bucovina; Măsurile metrice etc.

În *partea literară* se găsecă bucăți alese de cetit: „Cetatea dela Fântănele“;

(Moțul: Teofil Frîncu); „O scrisore dela Muselim Selo“ (poesie de G. Coșbuc); „Frumosa Irina“ (baladă de St. O. Iosif); „Raze de primăvară“ (poesie de Z. Bărsan-Veturio); „Grăuntele de grâu“ (de contele Lew Tolstoi); „Bătrînul clopotar“ (Idilă de primăvară, de W. Korolenko); „Lăcomia strică omenia“ (Proverbe de Marion); „Două hiene“ (fabulă, de Gavril Bodnariu); „Găsecele Ovrenului“ (anecdotă, de Cărăbuș).

Partea economică: „O ramură de producție și avuția națională“; „Faceți pînză în casă“ (ambele de Dr. G. Maior); „Economia“: „Iernatul vitelor“. — Urmază diferite povețe; lectură distractivă, glume etc.

Călindarul are în frunte portretul lui *George Lazar*, cu biografia, (în partea literară.)

Un exemplar „Calendarul Plugarului“ costă 25 cr. (50 bani), plus 5 bani porto postal. *Vîndătorilor se dă rabat convenit.*

Calendarul săptămînei.

IANUAR. (1902) are 31 zile. GERAR.

Zilele	Călend. Iul. v.	Călend. Greg.
Dum.	13 Sf. mart. Ermiliu	20 Policarp
Luni.	14 P. uciș în Sinaî	27 S. Ioan Christ.
Marti	15 C. Pavel Tibeus	28 Carol și Marg.
Merc.	16 Inc. lan. a. Petru	29 Francisc
Joi	17 C. Păr. Antonie	30 Adelgunda
Viner	18 P. Atanas și Ciril	31 Virgilius
Săm.	19 P. Macarie Egipt.	1 Febr. Ignat

Cursul a burse din Wien

Din 23 Ianuarie n. 1902.

Renta ung. de aur 4%	119.75
Renta de corone ung. 4%	96.15
Impr. căil. fer. ung. în aur 4 1/2%	122.60
Impr. căil. fer. ung. în argint. 4 1/2%	101.25
Oblig. căil. fer. ung. de ost f. emis.	120.40
Bonuri rurale ungare 4%	95.—
Bonuri rurale croate-slavone	93.75
Impr. ung. cu premii	187.75
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	152.50
Renta de argint austr.	100.55
Renta de hîrtie austr.	100.40
Renta de aur austr.	120.55
Losuri din 1860.	146.—
Acții de-ale Băncei austro-ungară.	16.11
Acții de-ale Băncei ung. de credit	670.—
Acții de-ale Băncei austr. de credit	651.25
Napoleondori.	19.02
Mărci imperiale germane	117.15
London vista	239.20
Paris vista	95.25
Rente de corone austr. 4%	97.55
Nota italiene	93.30

Cursul pieței Brașov.

Din 25 Ianuarie n. 1902.

Bancnota rom. Cump.	18.94	Vînd.	18.98
Argint român. Cump.	18.80	Vînd.	18.84
Napoleond'ori. Cump.	19.—	Vînd.	19.04
Galbeni Cump.	11.34	Vînd.	11.40
Ruble Rusesci Cump.	127.—	Vînd.	128.—
Mărci germane Cump.	53.50	Vînd.	—
Lire turoesci Cump.	10.72	Vînd.	—
Scris. fonc. Albina 5%	100	Vînd.	101.—

Cursul losurilor private

din 22 Ian. 1902.

	cump.	vînde
Basilica	18.50	19.50
Credi	401.—	406.—
Clary 40 tl. m.	165.—	170.—
Navig pe Dunăre.	—	—
Insbruck	85.—	89.—
Krakau	75.—	79.—
Laibach	73.—	77.—
Buda	—	—
Pa'ly	193.—	198.—
Crucea roșie austriacă	180.—	183.55
" " ung.	53.75	51.75
" " ital.	27.50	29.50
Rudo f	91.—	95.—
Salm	229.—	238.—
Salzburg	—	—
St. Gevois	225.—	240.—
Stranislau	—	—
Trient ne 4 1/2% 100 m. c.	403.50	407.36
" " 4% 50	34.—	35.—
Waldstein	55.—	5.—
" de 10 franci	22.—	24.—
Banca h. ung. 4%	—	—

Proprietar: *Dr. Aurel Mureșianu.*

Redactor responsabil: *Traian H. Pop.*

Fabrica de bere Azuga.

BERĂRIA GAMBRINUS

BUCUREȘTI,

(lângă Teatrul Național)
pusă sub direcția personală a cunoscutului publicist

I. L. CARAGIALE.

Acastă berărie este locul de întâlnire a elitei intelectuale române.

Bere esceleță: **Corona**-albă;
Salvator-neagră.

— Consumațiunii de prima calitate. —
Prețuri medice. Serviciu onest.

De inchiriat

Parterul din casa nr. 12 nou 333 v. Târgul boilor în curtea acomodată de crizma se dă închirie de la 1 a Aprilie 1902.

Deslușiți dă avocatul Puscaru, la „Albina“.

LEMNE DE FOC

Blane, seu ferestreite și acasă. se capătă ieftine la

Jul. Teutsch
Strada Gărei nr. 9.
Telefon nr. 122.

Comande și plăți se pot face și la D-nul: **Ernst Jeckel**
Strada Hirscher nr. 19.

COGNAC

CZUBA-DUROZIER & Cie.

DISTILLERIE FRANÇAISE. PROMONTOR.

In Pivnița Eszterházy

BRĂȘOV,

se vind renumitele Vinuri Mènes-Magyarader Sorteile următoare cu prețul;

I. Vinuri albe:

Din ăst an (fôrte plăcut	36 cr.	litru
Vin de masă	40	" "
" " vechiū	50	" "
Magyarader I-a	60	" "
Riesling (fôrte fin)	70 C	" "

II. Vinuri negre:

Rosatic (Scheller)	40 cr.	litru.
Meneser	50	" "
Meneser (dulcég)	60	" "
Picaturî Tugela	80	" "
Ausbruch	1 fl 20	" "

Pentru a fi provădat cu vinuri curate și bune, mi-le procur tot-deună in persoană.

Avis pentru oraș și sate!

Pentru vândători prețuri cât se pot de ieftine, precum și la provizionări pentru nunți, festivități, etc.

Dacă se exportă 56 litri vin afară de oraș, se scade 7 cr. la litru din preț.

Wilhelm Copony.

Pentru prestațiuni emineente premiat:

Paris	Brüssel
St.-Gallen	St.-Gilles
Olmütz	Aussig
Veneția	Breslau
London	Berlin
	Brünn

K. k. posesor esclusiv de privileg. Distincții Prea Inalte „Cruci de onoare“
Brüssel, London și Veneția.

SIGMUND FLUSS

Viena, Brünn, Praga, Budapest.
Premiat cu 10 medalii de aur.
Stabiliment de rangul I, pentru

Văpsitorie artistică

Appretur și spalatorie chimică (Instalație cu vapor)

pentru Garderobe de bărbați, dame și copii. în stare compusă și descompusă, pentru Uniforme, Stofe de mobile, Covore, Perdele, Danțele veritabile etc.

Se recomandă On. public pentru executare lucrărilor, ce cad în bransa scesta.

Prestațiuni neîntrecute, prețuri ieftine.

Fabrica și Comptoir: **Brünn, Zeile 36, Telefon 576**
Localuri de primire în toate orașele mai mari, comande din provincie prompt.

Representant pentru specialitate: Văpsitorie de haine de mătase a Ressort, pentru Brașov și jur la D-nii **Robert Weber** (fost Temsvari Istvan) magazin de mode, strada Vămii nr. 5.

ATELIER DANTISTIC

Succesorul lui L. Goldschmidt,
Strada Michael Weiss Nr. 6

Etagiul I,
d'asupra magazinului de obiecte de aur al D-lui Bittermann.

Dinți artificiali, calitatea cea mai bună cu plăci d'aur, aluminium seu caucine, dantură completă cu aur, dinți singuratici etc.

Dinți fără plăci pe ceriul gurii.

— îndrepteză dinții crescuți strîmb. —

— Dinți singuratici dela 3 cor. în sus. —
— Dantură completă „ 60 „ „ „ —

La cerere se dă pentru ori și ce lucru garanție de 3 ani.

Societatea de lăptărie din Brașov.

Prin acésta aducem la cunoscința P. T. public consument de lapte că, noi laptele nostru nesmântănit curățit după rece-rintele igienice, adecă pasterisat (fără baccile) il vindem cu acelaș preț ca și până acum, și anume:

Lapte de vacă pro litru cu 16 bani.
Lapte de bivoliță „ „ 20 „

Tot-odată se face cunoscut, că vinderea de lapte P. T. public consumator la cerere se face și cu plata pe lună.

Direcțiunea
Societatea de lăptărie din Brașov
G. m. u. H.

Societatea de lăptărie din Brașov.

Am onore a incunoscința On. clienți, că mi-am strămutat

Atelierul meu de croitorie bărbătescă

în Sstrada Orfanilor Nr. 7.

Atelierul imi e asortat din nou cu **stofe fine**, calitate superiōră, specialitate de stofe negre fine pentru costume, redingote, fracari și jachete.

Cunoscințele mele speciale in arta croitoriei imi dau posibilitatea de a mulțumi atât in croiala hainelor, cât și in îngrijirea confecțiunilor.

Imi permit deci a ruga pe On. public să binevoescă a mă onora și in viitor cu comande, asigurând de un serviciu prompt și consciințios.

Cu totă stima
George Bucă,
croitor bărbătesc,
Brașov, Strada Orfanilor Nr. 7.

Pentru morburî de stomac!

Celor ce prin recă, inbuirare, mănăcări greu de mistuit, ferbișeli, prea reci, seu viața neregulată și-au tra un norb de stomac și anume:

Catar de stomac, cărcei, durăi, mistuire rea, se recomandă un mijloc buu de casă, probat de uai mulți ani cu efect bun

Vinul de burueni (Kräuterwein) a lui Huberth Ullrich

Vinul de burueni este preparat din burueni excelente și vindcătore cu vin bun, întăresce stomacul și organismul de mistuire al omului. Vinul de burueni delătură mistuirea rea, și ajută la formarea de sânge sănătos.

Folosirea vinului de burueni delătură morburite de stomac deja la început. De aceea se folosescă de timpuriu. Simptome ca: dureri de cap, răgăială, grătă, slăbiciune, vomare, dispare adese-ori după folo-irea a câteva sticle de vin de burueni.

Constipația și urmările ei: neastimpăr, colcă, bătaie de inimă, inson-nă, congestiune la ficat, sâlnă, hemoroide, se delătură in-trebuțând vinul de burueni. Asemenea curăță din stomac materii s ricăciōse prin eșirea ușoră la scaun.

Slăbiciunea, paliditatea feței, anemia, debilitatea provin adese-ori din mistuire rea și din dispoziție loluăciōsă a ficatului. Persōne cari pă-tinesc de liasa de apetit, nervositate, durere de cap, insonmie, tângese cu in-cetul Vinul de burueni dă impuls puterii de viață, Vinul de burueni excita apetitul, ajută mănăcarea și hrănesce, mișcă prefăcerea substanțelor, aină nervii excitați și produce violiune de viață. — Mulțime de scrisori de mulțumire confirmă acestea.

Vin de burueni se capătă in sticle a 3 cor. și 4 cor. in far-maciile din: Brașov, Săcele, Cristian, Rășnov, Codlea, Țințari, Helchiu, Bōd, Feldiōra, Ilye-falva, Uzon, Magyaros Nagypatak, Zăgon, Papolez, Kovászna, Beresnyó, Sepsi-Szt.-György, Bölon, Nagyajta, Baroth, Miklo-vár, N.-Baczon Zsombor, Darocz, Homorod, Kőhalom, Ugra, Kacza, Zsiberk, Lemnek, Băránykut, Boldogváros, Boholez, Szásztlykos, Bethlen, Sárkány, Almásmező, Zernest, Törösvár, Vajdarecse, V ila, N.-Sink, Ajud, Panticseu, Kézdivasárhegy, Erzsébetváros, Segesvár, Nagyszeben și in toate farmaciile din orașele mici și mari din Ardeal și din țările străine. — Farmaciile din Brașov: a d-lor Heinrich G. Obert și Victor Roth tri-mite 3 seu mai multe sticle cu prețurile originale in ori și ce localitate din Austro Ungaria.

— Să se ferescă de imitație. —

Cereți anume **Vin de burueni a lui Hubert Ullrich.**

Vinul de burueni al meu este mijloc secret. E compus din vin malaga 4500, spirt de vin 1000, Gliceriu 1000, Vin roșu 2400, sirop de fragi 1500, sirop de cireșe 3200, fincen, anason, rădăcina helen, rădăcini americane, rădăcini de inzian, rădăcini calmus aa. 100. Acces-te părți constitutive se se amesteca.

Abonamente la „Gazeta Transilvaniei“

„Gazeta Transilvaniei“ se pot face ori și când pe timp mai indelungat seu lunar.

„Gazeta Transilvaniei“ cu numărul a 10 fil. se vende la librăria Nic. I. Ciurcu și la Eremias Nepoții.